

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

ROK XII.

WARSZAWA, 2 LUTEGO 1930 R.

Nr. 5.

WSZELKIE UPRAWNIENIA KREDYTOWE.

INŻ. JAN HOLNICKI SZULC

MELJORACJE, WODOCIĄGI, KANAŁIZACJA.

WARSZAWA, ŻOLIBÓRZ ul. KOZIETULSKIEGO № 45 (d. wł.) TEL. 102-01. 125b

Warszawska Spółka Meljoracyjna

Warszawa, ul. Ks. Skorupki Nr. 3, telef. 30-22.

Adres dla depezy: „INŻYNIERJA—WARSZAWA“

ODDZIAŁ: Płock, ul. Kościuszki 8, telefon Nr. 322.

Wykonywa wszelkie prace meljoracyjne:

Drenowanie pól, nawadnianie i osuszanie łąk. Kultura torfowisk, gospodarstwa rybne i regulacja rzek. Budowa dróg, kolejek podjazdowych, jazów, przewałów, filtrów i osadników dla celów przemysłowych, oraz budowa lotnisk dla celów awiacji.

Organizowanie Spółek Wodnych, sporządzanie projektów, kosztorysów celem uzyskania Kredytów Meljoracyjnych z funduszy Państwowego Banku Rolnego.

„Biuro Meljoracji Rolnych“ — inż. Fr. Olsztyński i R. Zych

Warszawa, ul. Kredytowa 16 m. 30. Telefon 136-52.

DRENOWANIE

— STAWY RYBNE

— OSUSZANIE

— PARCELACJE

KREDYT MELJORACYJNY

Przedstawicielstwa: Kłodawa, Jan Wietrzyński, dom Klimka. Wieluń, Stanisław Plestrzyński, Augustjańska 11.
Sochaczew, inż. Tadeusz Kosiński.

Do robót meljoracyjnych i drogowych

Do kopania i zasypywania rowów

Do rozkopywania pagórków

Do robienia nasypów — Do szlamowania stawów

polecamy oryginalne amerykańskie SZUFLE KONNE

COLUMBUS

samostrzące się, prasowane

z jednego kawałka blachy

stalowej

BRONIKOWSKI, GRODZKI I WASILEWSKI, S. A.

33, Senatorska — Warszawa.

11, Romanowicza — Lwów.

10, Pocztowa — Poznań.

SZYLDY EMALJOWANE

odporne na wpływy atmosferyczne; w solidnym, estetycznym wykonaniu; z pięknym połyskiem kolorów;

Dla WYDZIAŁÓW POWIATOWYCH

szyldy z godłem państwowym dla urzędów powiatowych

Dla MAGISTRATÓW

tablice z nazwami ulic i do numeracji domów.

Dla URZĘDÓW GMINNYCH

szyldy z godłem państw. dla Urzędu Gminnego, Sołtysów, Opiekunów społ., Szkół powszechnych.

EMALJERNIA i WYTŁACZALNIA

Inż. LEON BYTNER

POZNAŃ, GRUDZIENIEC 14

Wydział Powiatowy powiatu morskiego w Wejherowie

ogłasza

KONKURS

na stanowisko technika budowlanego

Warunki:

- 1) Nieprzekroczony wiek 40 lat.
 - 2) Ukończenie szkoły fachowej.
 - 3) Obywatelstwo polskie.
- Pobory według umowy.

Podanie z uwierzytelnionymi odpisami świadectw oraz własnoręcznie pisany życiorysem należy złożyć do Wydziału Powiatowego w Wejherowie.

Posada do objęcia od zaraz.

Wejherowo, dnia 25 stycznia 1930 r.

Starosta morski

(—) Lipski.

L. dz. I — 734/30 W. P.

WYDZIAŁ POWIATOWY W RUDKACH Województwo Lwowskie

ogłasza

KONKURS

na stanowisko sekretarza Wydziału Powiatowego w Rudkach.

Do posady sekretarza przywiązane jest uposażenie według VII grupy uposażenia urzędników państwowych z 15% dodatkiem komunalnym.

Wymagane jest ukończenie studjów prawniczych z przepisaniem egzaminami i conajmniej trzyletnia praktyka samorządowa lub administracyjna.

Posada nadaną będzie prowizorycznie na jeden rok, po upływie którego może nastąpić stabilizacja

Należy udokumentowane podania należy wnosić do Wydziału Powiatowego w Rudkach w terminie do 15 lutego 1930 r.

Posada do objęcia natychmiast po zamianowaniu.

Kierownik T. Zarządu Powiatowego:
Kierownik Starostwa

(—) Wałęcki.

Urząd gminy Irządze, powiatu Włoszczowskiego

ogłasza

KONKURS

na stanowiska: 1) sekretarza gminy, 2) pomocnika sekretarza gminy z poborami: sekretarza według IX. b. grupy płac urzędników państwowych, pomocnika XIII. b.—bez dodatku komunalnego.

Wymagane warunki:

- 1) Sekretarza: Wykształcenie średnie i Studium Administracji Komunalnej przy Wolnej Wszechnicy w Warszawie, względnie długoletnia praktyka na równorzędnym stanowisku.
- 2) Nieprzekroczony 40 rok życia.
- 1) Na pomocnika: wykształcenie w zakresie 6-u klas szkoły średniej i pożądane również byłoby posiadanie ukończonego Studium Administracji Komunalnej
- 2) conajmniej 2-uletnia praktyka w samorządzie gminnym.
- 3) stan wolny.

Posady powyższe są do objęcia od dnia 15-go marca 1930 r. Termin składania ofert do dnia 1 marca 1930 roku z dołączeniem własnoręcznie napisanego życiorysu, oraz powołaniem się na referencje poważnych osób.

Urząd Gminy zastrzega sobie wybór kandydatów.

Wójt gminy Irządze
J. Witek

Sekretarz gminy
St. Sowiński

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA

10 ZŁOTYCH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. Nr. 1520.

REDAKCJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFON 131-92.
ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW.-KRZYSKA 13 M. 15.
TELEFON 442-63.

Redakcja rękopisów niezwraca

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł., —¹/₂ str. 225 zł., —¹/₄ str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł., —¹/₂ str. 150 zł., —¹/₄ str. 75 zł. Ogłoszenia związków samorz. (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25% taniej) za str. 200 zł., —¹/₂ str. 100 zł., —¹/₄ str. 50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, Aleksander Bogusławski, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.

ROK XII.

WARSZAWA, 2 LUTEGO 1930 R.

Nr. 5

TREŚĆ NUMERU 5: „Mała ustawa samorządowa” na warsztacie sejmowym — M. J. Budżety samorządów na okres 1930/31 — Z. Maćkowski. Przed budżetem — Samorządowiec. W obronie prawdy — Dr. H. Horowitz. Zadania miast w świetle ustawy budowlanej — S. Pachnowski. Przegląd orzecznictwa. Sprawy bieżące. Gmina wiejska i miejska: a) Szarwark w świetle dwuletniej praktyki w powiecie Wołkowyskim — H. Andrzejkowicz. b) Kronika gminna. Wiadomości gospodarcze. Pradnik. Ogłoszenia.

Od Wydawnictwa

Zawiadamy Szanownych Czytelników naszego pisma, iż posiadamy na składzie tom I/II oraz tom III „ZBIORU USTAW i ROZPORZĄDZEŃ DROGOWYCH”, zebranych przez inż. M. W. Nestorowicza, dyrektora Dep. Drogowego Min. Robót Publ.

Cena tomu I/II jak i tomu III po 14 zł. plus koszty przesyłki.

Tom IV „Zbioru Ustaw i Rozporządzeń Drogowych” jest w druku (obejmuje ustawodawstwo drogowe od 1 kwietnia 1928 r. do 1 stycznia 1930 r.).

Zamówienia prosimy przysyłać pod adresem „Samorządowego Instytutu Wydawniczego” w Warszawie, Św.-Krzyska 13 m. 15. Konto P. K. O. Nr. 1520.

92

„Mała ustawa samorządowa” na warsztacie sejmowym

W numerze 29 „Samorządu” z 18 lipca 1926 r. pisałem na tem samem miejscu w artykule p. t.: „Uwagi w sprawie projektu ustawy o gminie wiejskiej” co następuje:

„...pozostaje tylko, jako jedynie możliwa, alternatywa trzecia: naprawić zaraz w obecnym ustroju samorządu w Polsce tylko to, co nieodzownie naprawy potrzebuje, przeprowadzić te zmiany, bez których samorząd żyć nie może, zabrać się natomiast równocześnie do przygotowania gruntownej reformy, która zakresem swoim wybiegać musi daleko poza sprawy samorządu”.

Zarząd Związku Sejmików Powiatowych w lipcu 1926 r. powziął następującą uchwałę (patrz „Samorząd” nr. 30 z 25 lipca 1926 r.):

„...uwazamy w każdym razie za konieczne wprowadzenie jak najspieszniejsze pewnych zmian w dzisiejszem ustawodawstwie, od których zależy normalny rozwój samorządu. Za takie niecierpiące zwłoki zmiany uznajemy:

a) zmiany w ustroju gminy wiejskiej w b. Kongresówce w kierunku określenia uprawnień rady gminnej i przelania na nią kompetencji ogólnych zebrań, które winny być zniesione. To umożliwi legalne funkcjonowanie organów gminnych;

W 1249/78/149

b) zmiany w tej samej dzielnicy, dotyczące wyboru organów gminnych, umożliwiające legalne przeprowadzenie wyborów;

c) zmiany ordynacji gminnej w Małopolsce, umożliwiające przeprowadzenie wyborów, co jest niezbędnym warunkiem ożywienia samorządu w tej dzielnicy;

d) zmiany organizacji samorządu powiatowego w Małopolsce przez zastosowanie w tej dzielnicy przepisów, obowiązujących w b. dzielnicy rosyjskiej“.

Stanowisko nasze zyskało wówczas oddźwięk w gronie posłów - samorządowców, należących do różnych grup politycznych, którzy wnieśli projekt t. zw. „małej ustawy samorządowej“. Znalazło poparcie Rządu, który jeszcze w r. 1926 oświadczył zasadniczą gotowość poparcia inicjatywy poselskiej co do „małej ustawy“. Nie znalazło natomiast uznania wśród większości Sejmu i większości Komisji Administracyjnej, która projekt „małej ustawy“ poniechała i postanowiła pracować nad „wielkimi“ ustawami. Bez pozytywnego rezultatu. Albowiem osiągnięcia w Sejmie były przez zgórą 3 lata nie tyle zasadnicze problemy ustroju samorządu, ile raczej taktyczno - metodyczne pytanie: „wielka“ czy „mała“ ustawa?

Dopiero w r. 1929 nastąpił zwrot w stanowisku Sejmu. Z inicjatywy posłów, którzy poprzednio byli „małej“ ustawie przeciwni i wypowiadali się za szybkim załatwieniem projektów ustaw „wielkich“, pojawiło się w Sejmie kilka wniosków ustawodawczych, zmierzających do doraźnego uregulowania zagadnień z dziedziny ustroju samorządu, które poprzednio mieściły się w ramach „małej“ ustawy. I te właśnie wnioski stały się podstawą prac Komisji Administracyjnej. Stało się tedy tak, iż dzisiaj znaleźliśmy się w tym punkcie, w którym byliśmy przed 3½ laty.

Ostatni tydzień przyniósł już, jak się zdaje, wyjaśnienie sytuacji. Decydującymi pod tym względem są dwie enuncjacje: oświadczenie Ministra Spraw Wewnętrznych, p. Józewskiego, na posiedzeniu Komisji Administracyjnej w dniu 21 stycznia oraz uchwalona przez Komisję rezolucja, będąca odpowiedzią na oświadczenie Ministra.

Oświadczenie Ministra brzmi:

„Na ostatnim posiedzeniu komisja administracyjna ustaliła, że zakres pracy jej polegać będzie jedynie na rozpatrzeniu projektów ustaw, mających na celu organizację najbardziej dotkliwych i znanych niedomagań samorządu na poszczególnych terenach Rzplitej. Tem samym zagadnienie t. zw. wielkiej ustawy unifikacyjnej zostało uznane przez komisję w obecnym czasie za nieaktualne. Zgodnie z odnośnym ustępem exposé p. premjera, określającym stanowisko rządu do spraw samorządowych oraz z moją deklaracją złożoną na komisjach budżetowej i administracyjnej — szybkie uchwalenie przez izby ustaw, usuwających niedomagania z życia samorządowego jest rzeczą konieczną i nieodzowną. Stanowisko rządu w tym wypadku wypływa z całkowitego zrozumienia potrzeb życia samorządowego. Usunięcie powyższych niedomagań rząd uważa za koniecz-

ność państwową i jest przekonany, że w danym wypadku porozumienie z Sejmem będzie łatwe i owocne. Przy ustalaniu swego stanowiska brałem pod uwagę wszystkie dotychczasowe projekty poszczególnych klubów sejmowych, wyniki pracy podkomisji administracyjnej oraz odnośne materiały M. S. W.

Na pierwszym miejscu w kolei pilności stawiam sprawę uruchomienia samorządu powiatowego w Małopolsce. Jako podstawę prac komisji należy przyjąć projekt ustawy, zgłoszony przez przewodniczącego podkomisji, pos. Putka, z tem jednak zastrzeżeniem, że pozostawiając ordynację wyborczą, organizacja i sprawa nadzoru winny być zmienione w myśl dekretu Naczelnika Państwa z 4 lutego 1919 r. Nie uważam bowiem za możliwe czynienie pod tym względem wyjątków dla czterech województw południowych. W stosunku do zagadnienia ustawy o dławstwa gminnego w b. Kongresówce jako podstawę prac komisji należy przyjąć projekt klubu B. B. Uważam, że postulat zniesienia zgromadzeń gminnych w b. Kongresówce jest jednym z najważniejszych zagadnień obok samorządu powiatowego w Małopolsce. W związku ze zniesieniem zgromadzeń gminnych uważam za zupełnie słuszne zwiększenie liczebności rad gminnych, gdyż liczba 12 radnych przy tak wielkich gminach jest zupełnie niewystarczająca. W tym zakresie uważam, że projekt B. B. powinien być odpowiednio uzupełniony. W sprawie gminy zbiorowej staje na stanowisku, określonym w projekcie B. B. Artykuł ten stwarza możliwość ujęcia w formę prawną naturalnych tendencji życia. Część 3 sprawozdania podkomisji administracyjnej nie różniąc się zasadniczo z odnośnymi wnioskami w projekcie ustawy B. B., dotyczącą ordynacji wyborczej do rad miejskich w Małopolsce będąc popierała. Statut m. Krakowa z 6 października 1901 r. i statut m. Lwowa z 14 października 1870 r. winien ulec zmianie w drodze rozporządzenia Prezydenta Rzplitej po poprzednim wzięciu pod uwagę opinii reprezentacji miejscowego społeczeństwa. W przepisach przejściowych należy wprowadzić postanowienie, że obecnie urzędujące rady miejskie na obszarze Małopolski winny przetrwać do końca swej kadencji i że postanowienia projektowane będą miały zastosowanie dopiero przy przyszłych wyborach do rad miejskich. Ułatwi to, zdaniem moim, na czem również zależy i członkom komisji, szybkie zarządzenie wyborów do rad powiatowych w Małopolsce.

Muszę tę sytuację, jaką zastałem w komisji, uznać za bardzo pomyślną i jestem głęboko przekonany, że dojdziemy do konkretnego i realnego, a przede wszystkim szybkiego załatwienia tych spraw. Będzie to rzecz niezwykle doniosła i ważna dla życia, dla sejmu i dla rządu“.

Uchwała Komisji Administracyjnej, powzięta na wniosek posła Pragiera, brzmi:

„Komisja administracyjna przyjmując do wiadomości oświadczenie p. Ministra Józewskiego, że szybkie uchwalenie ustaw, załatwiających najpilniejsze potrzeby samorządów, a mianowicie ustawy o radach

powiatowych w Małopolsce, o ordynacji wyborczej miejskiej w Małopolsce i o organizacji rad gminnych w b. Kongresówce stanowi konieczność państwowa niecierpiąca zwłoki, przystępuje natychmiast do prac nad temi ustawami“.

W ten sposób na warsztacie sejmowym znalazła się „mała“ ustawa samorządowa, pod względem formy rozbita na trzy odrębne ustawy, nazwane obecnie „ustawami regionalnymi“. I to nawet „mała“ ustawa zredukowała — o problem samorządu gminy wiejskiej w Małopolsce.

Zobaczymy teraz, jak się zarysowują problemy, które mają być rozstrzygnięte w drodze ustawowej.

Formalną podstawą prac Komisji nad ustrojem samorządu powiatowego w Małopolsce jest projekt posła Putka i towarzyszy. Aczkolwiek ma to być „ustawa tymczasowa“, to jednak ujmuje w 74 artykułach całokształt organizacji i ordynacji wyborczej do reprezentacji powiatowej w Małopolsce. Jest to przeróbka dawnej galicyjskiej ustawy z roku 1866 „o reprezentacji powiatowej“. Zmiany idą w kierunku pewnego upodobnienia organizacji do dzielnic porosyjskiej i popruskiej. Pomimo to projekt pozostawia różnice bardzo istotne. Pomijając szereg różnic, wynikających z zasadniczo odmiennego prawnego punktu wyjścia starej ustawy galicyjskiej w porównaniu z analogiczną ustawą pruską oraz z dekretem Naczelnika Państwa, obowiązującym w b. dzielnic rosyjskiej, wskazać należy na następujące charakterystyczne momenty projektu posła Putka:

a) rada powiatowa wybiera ze swego grona prezesa i jego zastępcę, natomiast starosta jest tylko przewodniczącym wydziału powiatowego;

b) wydział powiatowy składa się ze starosty i 6 członków, wybranych z grona członków rady powiatowej;

c) rada powiatowa (a nie tylko wydział powiatowy) zatrzymuje funkcje nadzoru nad gminami; nadzór ten ponadto zgodnie z dawną austriacką zasadą byłby podzielony pomiędzy organa samorządowe i rządowe (rada powiatowa i wydział powiatowy, oraz „wydział wojewódzki“, jako samoistna władza z jednej strony, a starosta i wojewoda z drugiej strony; to samo dotyczy nadzoru nad samorządem powiatowym);

d) wydział powiatowy byłby odpowiedzialny przed radą za wszystkie swoje urzędowe czynności;

e) rada powiatowa określa prawa i obowiązki pracowników powiatowych, decyduje o „warunkach i sposobie ich mianowania“ i uchwała dla nich instrukcje służbowe;

f) wybory do rad powiatowych są pośrednie; dla przeprowadzenia wyborów wojewoda dzieli powiat na okręgi; gminy, które według miernika ludnościowego (na 3.000 mieszkańców jeden mandat) mają prawo do conajmniej trzech członków rady powiatowej,

stanowią oddzielne okręgi, inne gminy tworzą łączne okręgi o liczbie mandatów od 5 — 8; wyborcami są członkowie rad gminnych i miejskich; podział mandatów następuje systemem proporcjonalnym metodą d'Hondta;

g) projekt nie przewiduje miast wydzielonych poza Lwowem i Krakowem.

Ogólny zarzut, jaki postawić można projektowi posła Putka jest ten, że mając na celu tylko „tymczasowe“ uregulowanie sprawy na obszarze tylko części Rzeczypospolitej i doraźne uruchomienie samorządu powiatowego w Małopolsce, obejmuje i usiłuje normować wszystkie zasadnicze problemy ustrojowe, wskutek czego rozpala walkę na całym froncie i zmniejsza szanse na szybkie przeprowadzenie. Wszystkie charakterystyczne momenty projektu są równocześnie najbardziej spornymi. Wykazała to już pierwsza dyskusja na Komisji Administracyjnej; to samo wynika z oświadczenia Rządu, który chciałby zmienić postanowienia projektu, dotyczące organizacji i nadzoru (a więc niemal całość zagadnienia) — w myśl dekretu, obowiązującego w b. dzielnic rosyjskiej.

W dyskusji ujawnił się także drugi słaby punkt projektu posła Putka. Słabość polega na tem, że projekt konstruuje nową ordynację wyborczą do rad powiatowych, opartą o rady gminne, natomiast ordynacja do gmin wiejskich w Małopolsce pozostałaby niezmienną. Wobec tego podniesiono zarzut, moim zdaniem słuszny, że wobec majoryzowania mniejszości narodowościowych w wyborach gminnych (ordynacja, oparta na kołach wyborczych nie zna proporcjonalności), takie samo zmajoryzowanie nastąpi w wyborach powiatowych. Na tem tle ze strony Klubu Narodowego wysunięto projekt oparcia wyborów na kołach narodowościowych. Z drugiej strony istnieje — moim zdaniem, jedynie słuszna — koncepcja, aby równocześnie z reformą samorządu powiatowego w Małopolsce przeprowadzić reformę ordynacji wyborczej gminnej przez zdemokratyzowanie jej i zastosowanie takiej albo innej proporcjonalności.

O ile tedy chodzi o perspektywę reformy samorządu powiatowego w Małopolsce, sprawa przedstawia się gorzej, aniżeli to wynikało z zasadniczych oświadczeń.

Drugi problem, znacznie mniej nastroczający wątpliwości, to sprawa samorządu miejskiego w Małopolsce. Tutaj chodzi już tylko o zmianę ordynacji wyborczej, opartej dotychczas na kołach wyborczych (tworzonych według cenzusu podatkowego i wykształcenia). Poza Lwowem i Krakowem sprawa zdaje się być bezsporna: ordynację wyborczą w miastach Kongresówki, opartą na pięcioprzymiotnikowym systemie, ma się przenieść na obszar Małopolski.

Wydaje się być również rzeczą bezsporną, iż Prezydent Rzeczypospolitej otrzyma pełnomocnictwo do zmiany w drodze rozporządzenia statutów miast Lwowa i Krakowa. Jest natomiast niejasne dotychczas, czy pełnomocnictwo obejmie również kwestję ordynacji wyborczej w tych miastach, czy też Rząd będzie związany zasadą wyborów pięcioprzymiotnikowych.

Trzeci problem, to sprawa g m i n y w i e j s k i e j w b. Kongresówce. Projekt posła Putka i towarzyszy zmierzał do utrzymania zgromadzeń gminnych i zmiany przepisów jedynie o „quorum“, wymaganiem do prawomocności uchwał. Stanowisko to spotkało się z dość powszechnym sprzeciwem zarówno ze strony Rządu, jak i członków Komisji Administracyjnej. To też zdaje się być rzeczą niemal pewną, że reforma pójdzie w kierunku jedynie właściwym, a mianowicie zniesienia instytucji zgromadzeń gminnych i przeniesienia ich kompetencji na rady gminne. Pewnym wydaje się być również powiększenie liczby członków rad gminnych i podział gminy na okręgi dla przeprowadzenia wyborów do rady.

Naogół sądząc — można mieć nadzieję, że najdotkliwsze bolączki ustroju samorządu będą w bie-

żącej sesji sejmowej usunięte. Pamiętać jednak trzeba także o tem, że to, co było wystarczające przed 3½ laty, dzisiaj nie na długo starczy. Inaczej mówiąc — „mała“ ustawa samorządowa, acz bardzo i w tej chwili pożądana — nie uwalnia od konieczności przyspieszenia tempa prac nad zasadniczym i trwałym rozwiązaniem problemu organizacji samorządu w Polsce, nad „wielkimi“ ustawami. Albowiem w ciągu tych 3½ lat zmieniło się bardzo wiele, wewnętrzna rozbudowa Państwa postąpiła znacznie naprzód, problem ustroju samorządu dojrzał i domaga się rozstrzygnięcia. Nadszedł już, zdaniem mojem, czas, w którym sprawą pilną staje się przede wszystkim zdecydowanie podstawowych zasad, na których samorząd winien być zbudowany.

M. J.

Budżety samorządów na okres 1930/31

Okres układania, uchwalania i zatwierdzania budżetów nadaje się szczególnie do wymiany zdań w sprawie objętej tytułem, wobec czego pozwolimy sobie przedstawić samorządowcom niektóre aktualne zagadnienia budżetowe.

Samorząd powiatowy ma określone źródła dochodów, z których czerpie środki na pokrycie wydatków, związanych z wypełnieniem przekazanych mu przez Państwo obowiązków, oraz wykonania zamierzeń, z inicjatywy własnej zrodzonych. Jedną część dochodów, z reguły stanowiącą nieduży procent, pochodzi z majątku komunalnego i z opłat za świadczenia dla ludności w instytucjach komunalnych, drugą część zasadniczą stanowią podatki samoistne i dodatki do podatków państwowych.

Niewiele samorządów posiada większe źródła dochodowe we własnych przedsiębiorstwach; niewiele też samorządów korzysta z pewnej elastyczności podatku dochodowego. Większość samorządów opiera się na dodatkach do państwowego podatku gruntowego oraz na dodatku do podatku od spożycia i zużycia.

Od kilku lat wskazane wyżej źródła dochodowe nie powiększyły swej wydajności, gorzej bo w nadchodzącym roku zmniejszenie się podatku dochodowego i przemysłowego obniży nawet tę ogólną sumę dochodów, jaką od lat kilku dysponujemy.

Stajemy więc przed groźnym wprost zagadnieniem, czy działalność samorządu powiatowego zmniejszyć, rozmiar pracy uszczuplić, z wielu placówek ustąpić, czy też... gospodarować deficytowo? Nie stawiając odrazu wniosku, rozważmy poszczególne części budżetu nadchodzącego roku.

D o c h o d y.

M a j ą t e k k o m u n a l n y — nie przyniesie ogółowi samorządów podwyższenia sumy dochodowej, albowiem samorządy powiatowe mało dbają o to właśnie źródło dochodów. Pożyczki długoterminowe idą przeważnie na budowę dróg, szkół i innych obiektów,

natomiast tak władze nadzorcze, jak i banki niechętnie widzą powstawanie przedsiębiorstw sejmikowych, obawiając się tamże gospodarki deficytowej i związanych z tem rozlicznych kłopotów i przejść dla danego samorządu, często niestety dotąd zdarzających się. Na ten dział pracy samorządów rzuciła obecna chwila, kryzys na rynku finansowym i gospodarczym, zupełny mrok z dodatkiem zarzutów i zniechęcenia, aczkolwiek realnych powodów do tego niema. Rzecz bowiem zupełnie zrozumiała, iż nasze młode stosunkowo samorządy muszą przejść przez szkołę życia, muszą nabyć praktykę, choćby kosztem chwilowych deficytów i załamań się organizacyjnych, niemniej jest wydatnie szkodliwym odsądzać samorządy powiatowe od możliwości i nadawania się do prowadzenia własnych dochodowych przedsiębiorstw, wśród których wymienię tak nieskomplikowane, jak np.: cegielnie, wytwórnie dren, betoniarnie, miodlarnie lnu, składy materiałów ogniotrwałych i inne. Obecna chwila poucza nas, że gdy dochody nawet maleją, a wydatki zwiększają się, jedynym elastycznym źródłem dochodowym są przedsiębiorstwa komunalne, gdzie włożony energiczny wysiłek i pomysły organizacyjne dadzą pożądany rezultat pieniężny.

Na razie jednak stwierdzić musimy, że dochody z majątku komunalnego zostaną w najlepszym razie niezmnieszone, natomiast podwyższenia tychże spodziewać się nie możemy.

O p ł a t y za świadczenia — nie ulegną poważniejszym zmianom. D o d a t k i d o p o d a t k ó w p a ń s t w o w y c h — ulegną zmniejszeniu, przede wszystkim zaś udział w podatku dochodowym i przemysłowym. W dochodowym dlatego, iż poważne obniżenie przeciętnej ceny kwintala żyta zwolni znaczną ilość podatników wogóle od płacenia tegoż, pozostałym zaś przyniesie wliczenie do niższej klasy i tem samem obniżenie kwoty płaconej. Trudne położenie naszego przemysłu i handlu spowoduje również pewną niżkę podatku przemysłowego. Przytem jeszcze jest możliwym, iż dodatki do podatku gruntowego nie

wpłyną terminowo, a liczne odroczenia i ulgi zmniejszą preliminowaną sumę i tego działu dochodowego.

O p ł a t y d r o g o w e — zależne są od uchwał Sejmików; tego źródła dochodowego nie poruszam jednak wogóle, gdyż opłaty drogowe winny być użyte wyłącznie na drogi, dochód z tego źródła nie wpływa więc na całość układu budżetu zwyczajnego.

Inne źródła dochodowe — pozostają niezmiennione, lub mało zmienione, i nie wpłyną poważnie na ogólną sumę dochodów.

Budżet zwyczajny w dziale dochodów należy sobie zawsze podzielić na dwie części, a to „opłaty drogowe“ oraz „wszystkie inne dochody“. Podział taki musimy wprowadzić dla jasności i realności w omawianiu budżetu, gdyż zastrzeżenie dla opłat drogowych wyłącznego użycia takowych tylko na drogi, przy niemożności wykorzystania tego źródła dochodów na inne cele, zwięża mocno i zdecydowanie tę sumę dochodów, którą organa samorządu powiatowego mogą swobodnie rozporządzać.

Dla bardziej przejrzystego ujęcia powyższej oceny sytuacji, podaję tablicę wzajemności procentowej poszczególnych źródeł dochodowych w budżecie powiatu radomskiego 1929/30, który należy do powiatów średnio zamożnych, przytem jest powiatem o dość pomyślnym stanie swoich finansów.

1929/30 r.

budżet zwyczajny:

dochody bez opłat drogowych	zł. 515.632.—	=	63%
opłaty drogowe zwyczajne	zł. 299.000.—	=	37%
	zł. 814.632.—	=	100%

preliminarz 1930/31 r.

budżet zwyczajny:

dochody bez opłat drogowych	zł. 474.000.—	=	61%
opłaty drogowe	zł. 299.000.—	=	39%
	zł. 773.000.—	=	100%

Jak wynika z powyżej przytoczonych zestawień, to bardzo optymistycznie rzecz oceniając, niezmięszając dochodów z dodatków do podatku gruntowego i innych źródeł dochodowych, poza wyżej rozważanymi, powiat radomski będzie miał mniej dochodów w sumie właściwie dyspozycyjnej o 41.632 zł., to jest o 8% w tej grupie.

W y d a t k i.

O wiele poważniej, a nawet niepokojąco, przedstawia się dział wydatków zwyczajnych, które corocznie wzrastają, a bez równoczesnego podwyższania źródeł dochodowych, spowodują niewątpliwie w nadchodzącym roku kryzys budżetowy samorządów. Rozważmy więc kolejno te elementy, które zasadniczo, a niezależnie od organów samorządu powiatowego, wzrastają.

a) **W y d a t k i p e r s o n a l n e** — wzrastają

z roku na rok z tego zasadniczego powodu, iż wszędzie prawie i we wszystkich prawie działach pobory pracowników umysłowych i niższych funkcjonariuszy zrównane są z uposażeniem pracowników państwowych, wskutek czego każde podwyższenie uposażenia tychże zwiększa automatycznie wydatki samorządów w tym dziale. W okresie minionego 3-letnia podwyższono pracownikom państwowym pobory o 10 i 15%, następnie dodatek mieszkaniowy, obecnie zaś nastąpi wypłata zaległego dodatku mieszkaniowego, który dla Skarbu Państwa ma wynieść niemniej 96 milionów złotych, będzie więc poważnym dalszym obciążeniem i samorządów powiatowych, które nie mając możliwości takiej, jak Skarb Państwa, powiększania swych dochodów według potrzeb, muszą to zwiększenie wydatków pokryć w ramach niezmiennych prawie dochodów. Dla należytego oświetlenia tego zagadnienia podaję przeciętne dane z powiatu radomskiego, przyczem zaznaczam, iż do wydatków personalnych włączam wszystkich pracowników Powiatowego Związku Komunalnego, personel Rady Szkolnej, utrzymywany częściowo przez Sejmik, funkcjonariuszy oddziału zdrowia i weterynarii, częściowo funkcjonariuszy Szkoły Rolniczej, instruktorów rolniczych przy Sejmiku, względnie O. T. O. i K. R. i instruktora pożarniczego — natomiast nie wliczam w to funkcjonariuszy Oddziału Drogowego.

1929/30 r.

wydatki budżetu zwyczajnego	zł. 515.000 —	100%
w tem wydatki osobowe	zł. 185.000 —	36%

Wypłata dodatku mieszkaniowego za rok 1928, oraz ewentualne małe podwyższenie uposażenia pracowników państwowych, które obliczam wraz z dodatkiem na 10% — wyniesie 18.500 złotych, co na działale wydatków odbije się następująco:

zwiększenie procentu wydatków personalnych z 36% na 39%;
zmniejszenie wydatków rzeczowych i różnych z 64% na 61%.

Jeżeli z kolei weźmiemy pod uwagę wydatki rzeczowe, to i tutaj łatwo zestawimy sobie wszelkie z dnia na dzień wyrastające obciążenia, a więc koszty podróży i przejazdów, opału, kosztów utrzymania samochodów, czynsze mieszkalne i t. p.

Tak więc dział personalno - rzeczowy wzrasta dotąd i nadal wzrastać będzie, czyli, że wydatki na ten sam cel i w tych samych ramach, będą się zwiększać bez rozszerzania działalności samorządu w danym dziale pracy.

Zachodzi tutaj pytanie: czy i jakie oszczędności możemy wprowadzić do działu „administracji“. Otóż należy zdać sobie sprawę z tego, iż w miarę rozszerzania się agend i działalności samorządu powiatowego, w miarę podnoszenia się intensywności pracy, nie możemy równoległe wprowadzać niezyciowych skreśleń etatów i wydatków rzeczowych i tak, pomimo niepokojących pogłosek w prasie codziennej, w rzeczywistości niewysokich.

S p ł a t a d ł u g ó w powiększy się w roku bieżącym znacznie, niezależnie od corocznego prawie

zwiększania się w minionem 3-leciu szerokich inwestycji samorządowych.

W pierwszym rządzie wpłynę na ten dział zdecydowane stanowisko władz nadzorczych i banków państwowych, które zechcą egzekwować należności nawet w drodze zajęcia należności samorządowych w Kasach Skarbowych przy nieuwzględnianiu podań o odroczenie rat i procentów na następny okres budżetowy. Niektóre instytucje, w tem i Polski Bank Komunalny, uskuteczniają ponadto „waloryzację pożyczek markowych“. Wreszcie w tym dziale należałoby wstawić faktyczne niedobory, względnie przekroczenia budżetów za rok 1928. Łącznie da ten dział nader poważne zwiększenie całej sumy.

Funkcje zastępcze za s a m o r z ą d w o j e w ó d z k i — zapoczątkowane w roku zeszłym — zjawily się również w niepomyślnej chwili dla samorządu powiatowego; dla przykładu podam wpływ działań surogatów samorządu wojewódzkiego na wydatki budżetu zwyczajnego powiatu radomskiego: *)

a więc:

na meljoracje wojewódzkie	zł. 12.750.—
„ zakłady opieki społecznej	„ 12.350.—
„ organa kolegjalne wojewódzkie	„ 3.000.—

razem zł. 28.100.—

co w stosunku do 515.000 zł. wydatków budżetu zwyczajnego wyniosłoby tylko około 5%, natomiast faktycznie obciąża budżet nader dotkliwie, co wyjaśnimy poniżej.

D z i a ł r o l n i c z y — będzie działem, który, w związku z ogólnym kryzysem rolniczym w granicach naszego Państwa i poza granicami tegoż, oraz w związku z przeprowadzoną unifikacją organizacji rolniczych, a tem samem z wzmożonym naciskiem tych organizacji na kasy samorządu powiatowego, będzie wymagał conajmniej niezmnieszonych dotacji, o ile nie podwyższenia ich.

O p i e k a s p o ł e c z n a i l e c z n i e t w o — nie zmniejszą swych wymagań, chociażby ze względu na ogólną sytuację.

Gdy więc omówiliśmy poszczególne działy wydatków budżetu zwyczajnego, zestawimy sobie następującą tablicę orientacyjną:

Wydatki zwyczajne.

administracja ogólna — wydatki powiększą się mimo dążności oszczędnościowych,
spłata długów — powiększy się w przeważnej liczbie samorządów,
oświata — podlegnie przymusowemu skreśleniom,

*) Szan. Autor niesłusznie wiąże wydatki na meljoracje wojewódzkie i na zakłady opieki społecznej z organizacją rad i wydziałów wojewódzkich. Wydatki powiatów na wojewódzki fundusz meljoracyjny istniały bowiem już przedtem i opierają się na ustawie o popieraniu publicznych przedsiębiorstw meljoracyjnych z r. 1925, tworzenie zaś wojewódzkich funduszy wzgl. zakładów opieki społecznej, na żadnej specjalnej ustawie nieoparte, istniało również przedtem zależnie od indywidualności wojewodów. — (Przyp. Redakcji).

kultura i sztuka — to samo,
zdrowie publiczne — to samo,
opieka społeczna — wydatki nie zmniejszą się,
popieranie rolnictwa — niewątpliwie nieco wzrosnie,

popieranie przemysłu i handlu — zostanie zmniejszone,

bezpieczeństwo publiczne — ulegnie jednak przymusowemu zmniejszeniu.

Analiza powyższa wydatków budżetu zwyczajnego daje nam jeszcze pewne dalsze wyniki, które zgóry prawie przesądzają, jakie działy tego budżetu muszą ulec redukcji przy zmniejszaniu budżetu, jako całości. Otóż do pewnego stopnia nienaruszalnym działem jest administracja, następnie spłata długów i opieka społeczna, podczas gdy reszta działań jest do naruszenia. W przykładzie budżetu powiatu radomskiego rzecz przedstawia się następująco:

1929/30

suma budżetu zwyczajnego (bez dróg)	= zł. 515.000.— = 100%
administracja, spłata długów,	
opieka społeczna	= „ 221.000.— = 43%
reszta	= „ 294.000.— = 57%

1930/31

suma budżetu zwyczajnego zmniejszona na	474.000.— = 100%
trzy działy nienaruszalne i część samorządu wojewódzkiego	252.000.— = 53%
reszta	222.000.— = 47%

Na tym przykładzie, który da się zastosować do połowy conajmniej ogólnej liczby samorządów powiatowych, widzimy, że każde zmniejszenie budżetu, każde zmniejszenie dochodów, obciąża właściwie nie cały budżet, a więc nie obciąża działu drogowego, administracji, spłaty długów i opieki społecznej, ale obciąża tylko tę „resztę“, która stanowi w powiecie radomskim około 30% całego budżetu zwyczajnego, a w bardzo wielu powiatach jeszcze mniejszą część.

W takim ujęciu widzimy dopiero należycie, jak wielkie trudności staną przed samorządami przy uchwalaniu budżetu na rok 1930/31 oraz zgóry przewidujemy, że w nadchodzącym roku wszelkie organizacje, instytucje i t. p., które dotąd otrzymywały mniej lub więcej pokaźną pomoc od samorządów, w dalszym ciągu liczyć na to nie mogą.

Przy tej sposobności powracamy też do świadczenia samorządu powiatowego na rzecz samorządu wojewódzkiego; biorąc za podstawę wyżej podane zestawienie cyfrowe na przykładzie powiatu radomskiego, zwiększamy udział samorządu wojewódzkiego w stosunku do dyspozycyjnej sumy z 5% na 13%, który to procent, rzecz zrozumiała, różny jest dla poszczególnych województw i powiatów.

Analizując cyfrowo dochody i wydatki budżetu zwyczajnego, nie możemy nie wspomnieć o szeregu momentów psychologicznych, które nas przy uchwalaniu budżetów czekają.

Otóż podatek — w samorządzie powiatowym głównie rolnik — będzie z całą pewnością wysuwał

przejawy obecnego kryzysu rolniczego na rzecz jeżeli już nie zmniejszania źródeł dochodowych, to w każdym razie niepowiększania takowych. Osoby i instytucje, które dotąd korzystały z dotacji i subwencji w budżetach samorządów powiatowych, będą bronić dotąd zajmowanych pozycji i napewno w rozległy sposób interwenjować. Pretensje będą skierowane w pierwszym rzędzie przeciw organom, układającym preliminarze budżetowe, a więc przeciw wydziałom powiatowym i ich przewodniczącym. Oby więc treść niniejszego rozważania i podane zestawienia wpłynęły hamująco na te osoby i instytucje.

Aby mimo niepomyślnego rezultatu niniejszych rozważań budżetowych, nie pozostawać bez szukania sposobów zaradzenia złemu, podaję następujące wnioski, które, rzecz zrozumiała, nie są próbą naprawy sytuacji, ale tylko winny wpłynąć tak na aktualne odprężenie, jak i na zabiegi w kierunku uzyskania zasadniczej poprawy.

a) Pożądaną byłaby konferencja (Zjazd) kilkunastu samorządowców, zajmujących się teoretycznie i praktycznie zagadnieniami finansowo - gospodarczymi samorządu powiatowego. Konferencja ta winna ustalić sytuację i podać władzom odpowiedni memoriał, a na zjazd doroczny odpowiednie wnioski.

b) Władze nadzorcze winny zasadniczo zgodzić się na to, aby spłata części długów, powstałych z po-

życzek drogowych, dokonywana była z dochodów z opłat drogowych.

W samorządach szczególnie dotkliwie odczuwających kryzys, z tego również dochodu winny być pokryte spłaty roczne łaugów budowlanych.

c) Banki państwowe winny stosować ulgi w spłatach pożyczek i odroczenia długoterminowe dla tych przedewszystkiem powiatów, które inwestowały w przedsiębiorstwa dochodowe, obecnie jeszcze niecałkowicie wyzyskane i wskutek konjunktury nie przynoszące należytych zysków.

d) Poszczególne Ministerstwa winny w roku bieżącym odłożyć spłaty należności, szczególnie z tytułu budowy szkół powszechnych i zawodowych.

e) Fundusz zapomogowy przy Banku Komunalnym wsparty choćby 2 — 3 milionowym dodatkiem ze Skarbu Państwa, winien podtrzymać chwiejące się finansowo samorządy.

Podając powyższe wnioski, zastrzegam się, że uważam je za chwilowe do czasu uregulowania życiowego i celowego źródeł dochodowych i wysokości tych źródeł w samorządach powiatowych.

Z. Maćkowski.

Przed budżetem

Działacze samorządowi są w nielada kłopotcie. Dość szeroko rozwinięta akcja wymaga dużych środków, wymaga ze swej konieczności rozwojowej coraz to większych środków, natomiast kryzys gospodarczy, który doskwiera z każdym dniem mocniej i w sposób bezpośredni odbija się na dochodach z podatków, nakazuje nie tylko niezwiększanie obciążeń podatkowych, ale nawet wpływa na zastanowienie się, czyby nie dało się urzeczywistnić jakiegoś zmniejszenia.

Jesteśmy w przededniu układania budżetu na r. 1930/31. Sytuacja gospodarcza jest, zdaniem moim, należycie odczuwana przez bezpośrednich kierowników prac samorządowych — urzędy gminne, magistraty i wydziały powiatowe. Wszelkie konsekwencje z niej wypływające podkreślają również centrale państwowe — Ministerstwo Skarbu i Min. Spraw Wewnętrznych oraz centrale samorządowe — związek miast i związek powiatów — wzywające do jaknajwiększej ostrożności oszczędności, nierozpoczynania nowych akcji i nowych inwestycji.

Nie są już tak konsekwentne ministerstwa fachowe i władze II instancji, które nie mają tak bezpośredniego zetknięcia z życiem.

Jako przykład podać możemy wskazówki, jakie jeden z tych urzędów przesłał związkowi samorządowcom do przestrzegania przy układaniu budżetów na rok 1930/31.

Pomimo wstępu również zalecającego w myśl wskazań Min. Spraw Wewnętrznych — oszczędność

i nierozpoczynanie nowych inwestycji przy szczegółowym omawianiu, zaleca się szereg pozycji, związanych z nowymi akcjami i nowymi inwestycjami.

Zapowiada np. ten okólnik utworzenie nowego wojewódzkiego związku międzykomunalnego opieki społecznej, na który poleca zapreliminować kwotę równą iloczynowi z liczby ludności powiatów czy miast wydzielonych przez 5 groszy.

Zaleca nowe pozycje, jak subwencje dla izb rzemieślniczych na założenie Muzeum Rzemieślniczego, a pozatem na opisy monograficzne przemysłu ludowego po 1.000 zł. Proponując zorganizowanie wystawy wojewódzkiej zaleca wstawienie pozycji 2.500 zł. na zasiłek i 2.500 zł. tytułem gwarancji na akcję regionalną, a przedewszystkiem na opisy monograficzne powiatów przynajmniej 1/2% budżetu wyciecznego; na konserwację obiektów zabytkowych po 1.000 zł. i wreszcie na nieokreślony bliżej Wojewódzki Fundusz Opieki Społecznej po kilka tysięcy.

Jeżeli dodamy do tego zwiększoną o kilkanaście tysięcy kwotę na meljoracje zasadnicze i na Wydział Wojewódzki (dwie pozycje obowiązkowe, gdyż oparte na podstawach prawnych, upoważniających do przymusowego wstawienia do budżetów przez władze nadzorcze), łatwo stwierdzimy, że zalecenia nakazują czy zalecają powiększenie budżetu o kilkadziesiąt tysięcy złotych.

Na czym więc poczynić oszczędności? Czy w po-

zycjach dotyczących dróg, zdrowia czy oświaty? Jeżeli nie można zwiększyć budżetu, a istotnie w wielu bardzo wypadkach zwiększyć go nie będzie można, chyba że fikcyjnie, to czyż należy okrawać dotychczas prowadzone, by brać się za nowe? Zdaje się, że ogromna większość działaczy samorządowych stwierdzi bez wahania, że zalecane pozycje nie dotyczą prac najniezbędniejszych, że prędzej mogą być ornamenta-

cją szeroko prowadzonych prac, niż ich początkiem. Że rolnikowi, który biedzi się poważnie, by niedopuszczyć do ruiny swego gospodarstwa, trudno zalecać pozycje na konserwację zabytków przeszłości, że w okresie kryzysu nie należy projektować urządzania wystaw, gdyż niema po temu ani nastroju, ani warunków koniecznych.

Samorządowiec.

W obronie prawdy

(W odpowiedzi na artykuł p. Gajewskiego p. t. „W obronie funduszy specjalnych na akcję przeciwpożarową“).

Sam tytuł i cała konstrukcja artykułu p. Starosty Gajewskiego są tego rodzaju, że wzbudzić muszą podejrzenie, jakoby Dyrekcja P. Z. U. W. zmierzała do ograbienia specjalnych funduszy na rzecz czyjaś — czyją, doprawdy powiedzieć trudno — boć przecież cała instytucja jest na równi z funduszami, które administruje, własnością ogółu, publiczną; gdyby więc nawet było tak, jak twierdzi p. Gajewski, nie możnaby mówić o niczyjej złej woli, a tylko o różnicy poglądów. Ale w takim razie nasuwa się pytanie dla jakich powodów pan Starosta, będąc członkiem Rady Zakładu i mogąc na niej postawić swoje postulaty, opuścił tę najważniejszą drogę i wystąpił ze swojemi żądaniami na teren dyskusji publicznej, nie usiłując na Radzie przekonać o słuszności wszystkich swoich poglądów Dyrekcji i Rady, pomimo, że jak wynika z artykułu p. Gajewskiego w tej części, w której podjął tę próbę, osiągnął w swoim mniemaniu pełny sukces. (Wstawienie do budżetu odpowiedniej sumy na pożyczki przeciwpożarowe).

Sądzę, że w tym stanie rzeczy najlepszą usługę oddam sprawie, jeśli jako członek zaatakowanej Dyrekcji, nie wdając się w polemikę, wyjaśnię i sprostuję, co wyjaśnienia i sprostowania wymaga; resztę zaś pozostawię dyskusji i załatwieniu na forum tego organu, który jest do tego powołany, t. j. na forum Rady Zakładu.

1) Odsetki od funduszy pożyczkowych na odbudowę ogniotrwałą dla pogorzalców i samorządów.

Poinformowawszy czytelników o tem, że w myśl art. 46 i 48 Rozp. Prez. Rzpl. z 27.V.1927 r. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych 34% nadwyżki rozdzielać będzie między Wojewódzkie Związki Samorządowe, ciągnie autor dalej: „I tak na pożyczki ulgowe... przeznaczone w roku 1924..... 1925.....“ i w ten sposób stwarza pozór, jak gdyby już w roku 1924 należało rozdzielać nadwyżkę między związki samorządowe, co nie jest zupełnie zgodne z prawdą.

Przecież art. 48 rozp. z r. 1927 nie działa wstecz, a w każdym razie nie można było w r. 1924 wykonywać już tego przepisu, który powstał później. Otóż p. G. napomyka później w nawiasie mimochodem art. 44 dawnej ustawy, który ma jednak zupełnie inną treść, bo nie przewiduje żadnego podziału między Woj. Związki Samorządowe, a tylko utworzenie przez Zakład własnego funduszu pożyczek ulgowych, z któ-

rego następnie może udzielać pożyczek nie w stosunku do składek z poszczególnych województw ale w/g swobodnego swego uznania. To samo powiedzieć można o funduszu utworzonym przed rokiem 1928 na podstawie art. 45 dawnej ustawy.

Jest to sprawa ważna, bo skoro fundusz jest własny Zakładu, a nie tylko administrowany przez Zakład, to nie można wogóle mówić o „zaliczeniu nieprawidłowem odsetek na dobro własne Zakładu“, bo cały fundusz jest „dobrem własnem“ Zakładu. Można co najwyżej mówić o przeznaczeniu odsetek na takie lub inne cele Zakładu, w czym Zakład nie był krępowany żadnym przepisem prawnym.

Ustawa dawna wygasła już i wobec tego można było właściwie cały fundusz z art. 44 i 45 zlikwidować, bo nowa ustawa nic o nim nie mówi, a dawna nie może przecież działać w tym jednym punkcie nadal po całkowitem utraceniu mocy prawnej. Jest to zatem tylko **dobrowolnem** świadczeniem Zakładu, jeżeli z dawnego funduszu udziela się dalej pożyczek ulgowych, nie można zatem choćby i z tego powodu mówić o „nieprawidłowem zaliczeniu na dobro własne Zakładu“ odsetek z tego funduszu.

Powyższe uwagi nie mają zastosowania do funduszu utworzonego na podstawie art. 46 i 48 Rozp. z 1927 r. administrowanego przez Zakład, a stanowiącego własność przyszłych wojewódzkich związków samorządowych. Ale i tu trzeba uwzględnić, że Zakład nie ma przecież obowiązku administrować obcym (w znaczeniu innej osoby prawnej) funduszem bezpłatnie, a ponieważ nigdzie niema mowy w ustawie o sposobie oprocentowania pożyczek ani o sposobie zużycia dochodów z tego oprocentowania, Zakład stanął na stanowisku, że należy oprocentowując pożyczki, uważać dochody z procentów (4%) za odszkodowanie za administrację. Stanowisko to podzielała również władza nadzorcza.

Zaznaczyć warto, że zajmując to stanowisko Dyrekcja działała już wyraźnie przeciw własnemu interesowi, bo odsetki zaliczała na ogólny rachunek odsetek, a koszty administracji funduszu wykazywała w ogólnych kosztach administracji i obciążała się w ten sposób zwiększonymi wydatkami administracyjnymi o sumę, która powinna obciążać sam fundusz pożyczkowy (jako nie należący do zwykłych zadań Zakładu ubezpieczeniowego) nie zaś ogólne koszty administra-

cyjne. Dyrekcja zwiększała w ten sposób dobrowolnie płaszczyznę znanych zarzutów p. Starosty Gajewskiego o wysokich kosztach administracji Zakładu. A koszty związane z udzielaniem pożyczek są wcale nie małe, bo w samej Centrali obok Wydziału Prewencyjnego zajęta jest sprawami pożyczek $\frac{1}{3}$ Dyr. Finansowej, nie mówiąc o współpracy Inspektorów Wojew. i powiatowych. Ze wzrastającą liczbą pożyczek wzrasta stale koszt ich obsługi.

2) Pożyczki na obronę przeciwpożarową.

Należy stwierdzić, że merytorycznie uchwała Rady wstawienia do budżetu na rok 1930 sumy 1.000.000 na pożyczki, niczem się nie różni od propozycji, ani zamierzeń Dyrekcji, która wniosła na Radę formalną uchwałę do przepisów budżetowych o przeznaczeniu 1.000.000 zł. pożyczki na ten sam cel. Różnica była wyłącznie pod względem formalnym. Dyrekcja była zdania, że formalnie z uwagi na ogólną konstrukcję swego budżetu, wzorowaną na budżetach przedsiębiorstw i zakładów analogicznych, a nie na budżetach Państwa i gmin, nie może wstawiać do budżetu odnośnych sum, ponieważ nie są one wydatkiem, lecz udzieloną pożyczką, a zatem wracają do Zakładu, i nie mogą być nawet traktowane, jako przeznaczenie do pewnego odrębnego funduszu, skoro fundusz taki nie został utworzony i brak podstawy prawnej do jego utworzenia.

P. Gajewski powołuje się w swoich wywodach na kalkulację składki, przewidującą 5% tejże na akcję prewencyjną. W kalkulacji składki przewidziano wprawdzie istotnie pewien procent na akcję prewencyjną, ale nie daje to jeszcze żadnej podstawy prawnej i stanowi sprawę czysto wewnętrzną, powtórze za-

leży jeszcze od stopnia, w jakim kalkulacja podstawowa co do ilości szkód się sprawdza.

Ale Dyrekcja zupełnie bez zastrzeżeń stwierdziła na Radzie, że zmierza tak samo jak Rada do stałego przeznaczenia odpowiednich nowych sum na ten cel obok sum, które wpływają ze zwrotów z dawniej udzielonych pożyczek. Nie może być zatem mowy o jakiejś innej „świadomej tendencji“ Dyrekcji „zasadniczej zmiany na niekorzyść akcji przeciwogniowej“ i o niezgodzeniu się Rady z tą tendencją.

Gdyby Rada postąpiła w myśl poglądów Dyrekcji suma udzielanych pożyczek wcale by się nie zmniejszyła, a rzekomo „skonfiskowane“ 675.000 zł. zwiększyłyby, jak stwierdza sam p. G., nadwyżkę bilansową za r. 1929, a z tej nadwyżki część (34%) otrzymałyby wojewódzkie związki samorządowe na własność, skorzystałyby zatem z tego tylko samorządy.

To samo dotyczy „wsiąkłych“ jakoby 500.000 zł. z roku 1928. W związku z tem należałoby odpowiednio uzupełnić jeszcze ostateczne konkluzje p. Starosty, co do funduszy na odbudowę ogniotrwałą. Skoro czystą nadwyżką za rok 1928 należałoby po przeprowadzeniu korekty proponowanej przez pana G. zmniejszyć, to w wyniku należałoby również o odpowiednią część tej nadwyżki zmniejszyć fundusz pożyczkowy administrowany, stanowiący własność przyszłych wojewódzkich związków samorządowych. Wątpię, czy to leżało w intencji p. Starosty, ale to jest nieuchronną konsekwencją jego wniosków.

Zarówno ta sprawa jak i poruszona w p. 1 została w swoim czasie we właściwym oświetleniu i z właściwymi wnioskami w związku z bilansem za rok 1929 przedstawione przez Dyrekcję Radzie.

Dr. H. Horowitz.

Zadania miast w świetle ustawy budowlanej

(Referat wygłoszony na Zjeździe Prezydentów i Burmistrzów Województwa Warszawskiego).

(Dokończenie).

Na zakończenie podaję szereg dezyderatów, jakie się nasuwają na tle ustawy budowlanej:

I.

Art. 21 p. b. wkłada obowiązek na wydziały powiatowe sporządzania planów zabudowy miast niewydziałonych, art. 24 przewiduje stosowne rygory (zaś 37 obciąża kosztami gminy). Należy stwierdzić, iż organa wymienione nie przystąpiły jeszcze do wykonywania obowiązków na nich ciążących, w związku z czelem sprawa omawiana, pomimo upływu już 2-ech sezonów letnich, nie ruszyła z miejsca. Trudności jeszcze potęguje brak planów sytuacyjnych i wysokościowych (art. 7 ust. końcowy). Celem ruszenia sprawy z martwego punktu należy w drodze zarządzeń, oparty na art. 24, spowodować w przyszłym okresie budżetowym przynajmniej w części województwa (brak personelu fachowego) stosowne kwoty w bud-

żetach sejmikowych na uruchomienie biur pomiarowych i sporządzenia planów regulacyjnych. Koszty wymienione winny zwrócić miasta (art. 24) bądź z bieżących dochodów, bądź z podatku inwestycyjnego.

II.

Zawarty w art. 46, 47, 48, 49 i 50, przepis o obowiązku uiszczania przez miasta osobom zainteresowanym odszkodowania za straty, wynikające z niemożności pobudowania wzgl. przebudowania domów, jest zbyt uciążliwy i może w razie złej woli obciążyć miasto w ciągu rocznego terminu bardzo znacznymi kosztami, które bądź spowodują bardzo krytyczną sytuację finansową miasta, bądź zmuszą do zaniechania prawidłowego wykonywania planu regulacyjnego. W związku z powyższymi, termin roczny należałoby przedłużyć do lat 10.

III.

Wykonanie dokładne przez zarządy miast niewydziałonych (w szczególności mniejszych) zadań w dziedzinie policji budowlanej, jest dla braku fachowców, względnie wobec niemożności ze względów finansowych zaangażowania architekta — bardzo trudne — w wielu wypadkach niewykonalne. Biorąc pod uwagę te trudności, jak i okoliczność, iż z mocy art. 389 wydziały powiatowe winny zorganizować stosowne biura policji budowlanej dla gmin wiejskich, należałoby z reguły w drodze porozumienia włożyć na te biura obowiązek wykonywania policji budowlanej i w miastach wzgl. miasteczkach. Na czele takiego biura winien stać architekt z odpowiednią praktyką, mający do pomocy stosowny personel. Część kosztów utrzymania architekta winny ponosić zainteresowane miasta. W miastach zaś winni się znajdować technicy ewent. majstrzy ze stosownymi uprawnieniami (art. 364, 370 i 387). Technicy ci kierowaliby robotami budowlanymi (w swoim zakresie) i spełniali obowiązki nadzorowania nad wykonywaniem robót i utrzymywaniem budynków (art. 378 — 380) w/g instrukcji architekta wydziału powiatowego. Architekt winien w związku z powyższem przynajmniej jeden dzień w tygodniu (ściśle określony) urzędować w danym Magistracie.

IV.

Przy biurze policji budowlanej wydziału powiatowego winnoby z reguły być organizowane biuro techniczne dla sporządzania ważniejszych projektów budowlanych dla wsi i miast w/g taksy zgóry przez Sejmik ustalonej. Jest to konieczne z punktu widzenia braku stosownych biur w wielu powiatach i jest podyktowane również względami stosowania pewnej polityki w dziedzinie estetycznego zabudowania osiedli. Biuro to winno współpracować z biurem pomiarowym w dziedzinie sporządzania planów zabudowy.

V.

Stosownie do brzmienia art. 385 p. c i d wszelkie czynności władz wojewódzkich, wynikające z art. 384 i 392 winny być wykonywane przez Magistraty (w szczególności Magistraty miast wydzielonych), jeżeli Magistraty posiadają stosowny personel techniczny, zatwierdzony przez władze nadzorcze (art. 387). Używanie do tych czynności wbrew brzmieniu art. 385 p. c i d architektów powiatowych obniża powagę organów miejskich i niepotrzebnie komplikuje prace, ponieważ z reguły architekt powiatowy wzywa do pomocy architekta miejskiego.

Jeżeli natomiast zajdą wypadki bezpośredniego wykonywania przez architekta powiatowego omawianych czynności (co się zdarza), Magistraty nie mogą odpowiadać za całokształt spraw budowlanych na terenie gminy.

Należy nadmienić, iż analogiczny stan prawny ustawa wprowadza i dla gmin wiejskich (art. 389 p. e), wkładając stosowne obowiązki na wydziały powiatowe.

VI.

W związku z dezyderatem V należy stwierdzić, iż ustawa nie przewiduje specjalnej instytucji architekta powiatowego, jako urzędnika powiatowego. Utrzymanie nawet tej instytucji nie zwalnia wydziałów powiatowych i miast od konieczności posiadania własnego architekta (art. 385, 387 i 389).

Tylko niektóre czynności wyłączone z pod kompetencji władz samorządowych np. nadzorowanie budowlni państwowych (art. 385 p. c), sprawy wynikające z art. 384 ust. końcowy i z art. 390 oraz prowadzenie ewidencji budynków państwowych, należą do zakresu obowiązków architekta powiatowego. Dla tych czynności wystarczyłoby zaangażowanie architekta na kilka powiatów. Konieczność jednak stałych rozjazdów i niedogodności stąd płynące przemawiają raczej za zupełnem przekazaniem obowiązków architekta powiatowego Magistratom miast wydzielonych i wydziałom powiatowym (art. 78 Rozp. Prezydenta Rzplitej o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej z dnia 19.I.28. r. (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 86)).

VII.

Bardzo poważne obowiązki w dziedzinie policji budowlanej wymagają wyposażenia Magistratów w stosowny zakres władzy. Obecnie organa te nie posiadają dostatecznych środków egzekucyjnych, a to wobec przekazania kompetencji orzekania o karach starostom (art. 405). Jest rzeczą palącą przekazanie pewnych kompetencji w tej dziedzinie organom miejskim z mocy Rozp. Prezydenta Rzeczp. z dnia 22.III.28 r. (Dz. Ust. 38, poz. 365) o postępowaniu karno-administracyjnym (wymiar grzywien do zł. 50). Magistratom miast wydzielonych, które posiadają stosowny personel, należałoby wogóle przekazać sprawy policji budowlanej z mocy przepisów art. 78 Rozp. Prezydenta Rzplitej o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej z dnia 19.I.28 r. (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 86)).

VIII.

W związku z opracowywaniem przez Związek Miast przy współudziale fachowców Ministerstwa Robót Publicznych wzoru przepisów miejscowych (art. 408 — 414) należy przedsięwziąć kroki w sprawie przekazania wójtowom kompetencji zawartych w art. 415 i 416 a to na mocy przepisów art. 417. Wydawanie przepisów miejscowych dla wszystkich miast przez Ministra Robót Publicznych ze względów technicznych opóźniłoby sprawę na wiele lat.

Stefan Pachnowski.

Fabryka mebli żelaznych, wózków dzieciennych
i odlewnia żelaza

J. NEUFELD WARSZAWA - PRAGA
ul. Brukowa 4/6. Tel. 44-66.

ŁÓŻKA, wózki dzieciinne, dział lekarski. Dostawy dla Instytucji samorządowych.
Sprzedaż detaliczna po cenach hurtowych.

Przegląd orzecznictwa

W SPRAWIE PODATKU OD LOKALI.

1) Przez „osoby zajmujące lokal“, które obowiązane są do zapłaty podatku od lokali (art. 1 ustawy z d. 2 sierpnia 1926 r. Dz. U. poz. 550) należy rozumieć nie tylko lokatorów, t. j. osoby, które zajmują lokal z tytułu najmu, lecz wogóle osoby, które zajmują lokal z jakiegokolwiek bądź tytułu.

2) Postanowienia ustępu ostatniego § 1 Rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 29 grudnia 1926 r. Dz. U. poz. 95 z r. 1927, nie jest sprzeczne z postanowieniami ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. Dz. U. poz. 550, ponieważ posiadacze lokali, wynajmowanych czasowo (hoteli, pensjonatów, pokojów umeblowanych i t. p.), są osobami, zajmującymi lokal w rozumieniu art. 1 wymienionej ustawy, wobec czego są obowiązani do zapłaty podatku od lokali.

Wyrok z dnia 30 grudnia 1929 r. L. Rej. 564/28.

Skarga J. M. i innych przeciw Wydziałowi powiatowemu w W. w przedmiocie podatku od lokali.

Magistrat m. O. doręczył właścicielom domu przy ul. W. w m. O. nakaz płatniczy od lokali, znajdujących się w tym domu.

Przeciwko temu wymiarowi wnieśli płatnicy odwołanie do Wydziału Powiatowego, w którym wywodzą, że podatek pobrany być winien od lokatorów a nie od właścicieli domów.

Wydział powiatowy, opierając się na wyjaśnieniu magistratu m. O., że lokale w spornym domu są lokalami umeblowanymi i odnajmowanymi tylko sezonowo na okres nieprzekraczający 2 do 3 miesięcy, uznał, że w danym wypadku Magistrat m. O. podatek wymierzył prawidłowo; wobec tego odwołanie pozostawił bez uwzględnienia.

Przeciw temu orzeczeniu wnieśli właściciele w mowie będącego domu skargę do NTA-ego.

Najwyższy Trybunał Administracyjny zważywszy:

że według art. 1-ego ustawy z d. 2 sierpnia 1926 roku o podatku od lokali, Dz. U. poz. 550, do zapłaty podatku od lokali obowiązane są osoby fizyczne i prawne zajmujące lokal,

że pojęcie osoby zajmującej lokal, jest szersze od pojęcia lokatora, gdyż lokator zajmuje lokal przez zawarcie z właścicielem domu kontraktu najmu (art. 1079 kod. cyw.), gdy tymczasem lokal zajmować można również z innych tytułów prawnych, jak np. własność (lokal we własnym domu), zajmowanego stanowiska (lokal służbowy), a nawet bez tytułu prawnego (samowolne zajęcie cudzego lokalu);

że art. 22 ustawy z dnia 17 grudnia 1921 roku, Dz. U. poz. 6 z r. 1922, dotyczący podatków od lokali, który obowiązywał do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r., wyraźnie głosił, iż podatkomu podlegają wszystkie mieszkania i ubikacje bez względu na to, czy są wynajęte czy oddane do użytku bezpłatnie, czy znajdują się w domu własnym, nowa zaś ustawa z dnia 2 sierpnia 1926 r., jak widać z uzasadnienia Ministra Skarbu (druk sejmowy Nr. 2270/26) oraz z referatu Komisji Skarbowej Sejmu (Stenogram 287 posiedzenia z dnia 22 czerwca 1926, str. 34) nie miała na względzie wprowadzenia jakiegokolwiek zmiany w osobach, podlegających podatkomu od lokali, lecz jedynie miała na celu połączenie w jedną całość trzech różnych, wówczas obowiązujących przepisów, podatkowych,

że wśród lokali, które podatkomu nie podlegają, art. 3 ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r., wylicza między innymi kościoły, świątynie, lokale zajmowane przez dozorców domowych, t. j. takie pomieszczenia, które nie są użytkowane z tytułu najmu, wyliczanie zaś tych wyjątków byłoby zbędne, gdyby ustawa przewidywała podatek tylko od lokali, oddawanych w najem,

że z art. 7 ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r., który głosi, iż podatek od lokali obowiązane są wymierzać i ściągać organa związków komunalnych bezpośrednio od lokatorów, bynajmniej nie wypływa wniosek, że tylko lokator może być podmiotem opodatkowania, gdyż artykuł ten, znajdujący się w dziale, zatytułowanym „organa wymiaru i poboru oraz odwołania“, ustanawia tylko tryb ściągania należności podatkowej w sposób odmienny od poprzedniego, przewidzianego przez art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1921 roku, który zobowiązywał do ściągania podatku właścicieli realności;

że wobec powyższego uznać należy, iż do zapłaty podatku od lokali, obowiązani są nie tylko lokatorzy lecz wszystkie osoby, które faktycznie z jakiegokolwiek bądź tytułu lokal zajmują;

że przeto ustęp ostatni § 1 rozp. Ministra Skarbu z d. 29 grudnia 1926 r. Dz. Ust. poz. 95, r. 1927, wydanego w celu wykonania ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. bynajmniej wbrew wywodom skargi, nie ustanawia norm odmiennych, niż ustawa z dnia 2 sierpnia 1926 r., gdyż właściciele lokali, wynajmowanych czasowo (hoteli, pensjonatów, pokojów umebl.), zajmując lokal przez urządzenie w nim przedsiębiorstwa hotelowego, mogą więc być z mocy art. 1 ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. pociągani do zapłaty podatku, jako „osoby zajmujące lokal“;

że w danej sprawie skarżący we własnym domu w m. O. zajmują lokal pod pokój umeblowane, które sezonowo odnajmuje kuracjuszom, słusznie więc i zgodnie z art. 1 ustawy z d. 2 sierpnia 1926 r. i § 1 rozp. Ministra Skarbu z d. 25 grudnia 1926 r. władza pozwana zatwierdziła wymiar podatku od tych pokojów, nałożony przez Magistrat m. O.;

że wreszcie zarzut skargi, jakoby władza wymiarowa nie zażądała od płatników, danych co do terminu najmu lokalu, w myśl art. 24 ustawy o NTA. z dnia 3 sierpnia 1922 r. Dz. Ust. poz. 400 z r. 1926, nie podlega uwzględnieniu, jako nie przytoczony przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia, — oddalił skargę, jako nieuzasadnioną.

WIKLINY

sadzonki, gwarantowanej
dobroci, dostarcza

FR. BORSUK, Zielna 24, Warszawa.

Firma **P. W. K.** wielkim 540b
odznaczona medalem srebrnym.

Sprawy bieżące

USTAWY SAMORZĄDOWE W SEJMIE.

I.

Komisja Administracyjna Sejmu podjęła w dn. 22.I b. r. odłożone na tydzień w myśl uchwały poprzedniego posiedzenia ustawy samorządowe.

Na początku zabrał głos **Minister Spraw Wewnętrznych p. Józewski** dla złożenia oświadczenia Rządu (Oświadczenie p. Ministra podajemy we wstępnym artykule).

Po oświadczeniu p. Ministra rozpoczęła się dyskusja.

Posel Pragier (P. P. S.) wita z uznaniem oświadczenie p. Ministra i stawia rezolucję o przyjęcie go do wiadomości.

Posel Dratwa (B. B.) uważa, że projekty opracowane przez Podkomisję Administracyjną nie ułatwiają sprawy niedomagań samorządu. Szczególnie nie ułatwiają sprawy samorządu gminnego w b. Kongresówce. Projekt Podkomisji zatrzymuje bowiem zgromadzenia gminne. Proponuje za podstawę do dyskusji wziąć projekt B. B. W. R.

Wniosek ten podtrzymuje poseł **Zdzisław Stronicki** (B. B.) zaznaczając, że sprawy te, a szczególnie miasta Lwowa i Krakowa, nie mogą się doczekać załatwienia.

Posel Ciolkosz (P. P. S.), stwierdza, że oświadczenie p. Ministra, który precyzuje ściślej swoje stanowisko, jest poważnym postępek w odniesieniu Rządu do spraw samorządowych. Uważa, że nawrócenie do wniosku Klubu B. B. cofnęłoby dotychczasową pracę.

Posel Putek (Wyzwolenie). Proponuje odesłać do Podkomisji sprawę zmiany ustawy gminnej w b. Kongresówce w związku z oświadczeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i przystąpić do rozpatrywania projektu o reprezentacji i ordynacji powiatowej.

Komisja uchwaliła rezolucję posła Pragiera i wniosek posła Putka i przystąpiła do szczegółowego rozpatrywania projektu ustawy o reprezentacji powiatowej i ordynacji wyborczej powiatowej dla Małopolski.

Żywą dyskusję wywołała sprawa powoływania członków wydziałów z poza członków rady powiatowej, sprawa długości kadencji członków rady powiatowej, sprawa przewodnictwa na sejmiku, co do których oraz i innych spraw zostały zgłoszone wnioski. Wnioski te będą głosowane po przedyskutowaniu całości ustawy.

II.

W piątek d. 24 stycznia b. r. obradowała w dalszym ciągu Komisja Administracyjna nad ustawami samorządowymi. Na początku posiedzenia przeprowadzono szczegółową dyskusję nad dalszemi artykułami ustawy o reprezentacji powiatowej i ordynacji wyborczej w Małopolsce. Posłowie **Długosz, Pacholczyk, Lechnicki** z Klubu B. B. W. R. oraz przedstawiciel Rządu **Dr. K. Windakiewicz**, zgłaszali do poszczegól-

nych artykułów poprawki, mające na celu upodobnienie projektu Podkomisji do Dekretu z d. 4 lutego 1919 r., obowiązującego w powiatach b. zaboru rosyjskiego. Odrębną poprawkę zgłosił poseł **Bogusławski**, idącą w kierunku umożliwienia rozwiązania wydziału niezależnie od rady powiatowej, na co wszyscy wyrazili zgodę. Po zakończeniu części organizacyjnej, przystąpiono do ordynacji wyborczej i tu wyłoniły się poważne rozbieżności zdań w kierunku sformułowania zasad, na jakich ma się oprzeć ordynacja wyborcza.

Posel **Celewicz** (Klub Ukraiński) zgłosił poprawkę, aby wybory do rad powiatowych odbywały się na zasadzie bezpośrednich wyborów, jak do Sejmu.

Posel **Dzierżawski** zaproponował, ażeby stworzyć na terenach mieszanych okręgi dwumandatowe, przyczem wyborów do rad powiatowych dokonywano by w dwóch kołach narodowościowych: ruskiem i polskiem. Dla ściślejzego opracowania ustawy zaproponował odesłanie jej z powrotem do Podkomisji.

Nad wnioskiem ostatnim wywiązała się gorąca dyskusja. Zarządzona została przerwa dla naradzenia się członków niektórych klubów, a następnie głosami posłów z Klubu B. B. i Str. N. odesłano sprawę do Podkomisji. Na wniosek posła **Putka** przyjęto, że Podkomisja ma załatwić tę sprawę w ciągu 48 godzin.

Następnie Komisja wzięła pod obrady ustawę o organizacji samorządu miejskiego w Małopolsce, która z drobnymi zmianami została uchwalona.

W SPRAWIE WYKORZYSTANIA ORZECZEŃ NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO O CHARAKTERZE ZASADNICZYM.

(H.). Okólnikiem z dn. 23 stycznia b. r. Nr. 9, Ministerstwo Spraw Wewn. zwróciło uwagę podległych władz, że Najwyższy Trybunał Administracyjny wydaje bardzo często orzeczenia o charakterze zasadniczym, będące prejudykatem dla pewnych zagadnień, tak iż wszystkie po dniu zapadłego orzeczenia wpływające do Najwyższego Trybunału Administracyjnego sprawy rozstrzygane są przezeń przy zastosowaniu ustalonej już poprzednio tezy; ten tryb wyrokowania Najwyższego Trybunału Administracyjnego znalazł nawet wyraz w § 34 Regulaminu Najwyższego Trybunału Administracyjnego wydanego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 25-go maja 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 537).

W związku z powyższem, władze administracyjne, skoro zapoznają się z tego rodzaju zasadą prawną, ustaloną w wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego, — winny jej stale przestrzegać przy stosowaniu w praktyce odnośnych przepisów.

Ażeby zaś udostępnić i rozpowszechnić znajomość tego rodzaju orzeczeń Najw. Trybunału Administracyjnego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zarządziło, aby Urzędy Wojewódzkie badały otrzymywane wyroki N. T. A. pod tym kątem widzenia, czy nie za-

wierają one też o charakterze zasadniczym, w danym zaś razie aby tezy te w odpowiednio przystosowanej formie podawały wszystkim podległym władzom z reguły w drodze okólnika, drukowanego również w Dzienniku Wojewódzkim.

W SPRAWIE POLITYKI KARNO - ADMINISTRACYJNEJ.

(H.). W sprawie tej wydało Ministerstwo Spraw Wewn. obszerne zarządzenia okólnikiem z dn. 21.I b. r. Nr. 8. W okólniku tym Ministerstwo przedewszystkiem stwierdza, że w całym Państwie od dnia 1.X. 1928 r. do dnia 1.X.1929 r. wymierzono w drodze orzeczeń i nakazów karnych milion zgórą kar; wśród nich na pierwszym miejscu figurują wykroczenia sanitarne (23,1%), na drugim — drogowe (22,8%).

Ogólny wzrost ilości kar w porównaniu z latami ubiegłymi, a w szczególności wysoki odsetek kar za wykroczenia sanitarne i drogowe tłumaczy się do pewnego stopnia z jednej strony przekazywaniem coraz nowych spraw orzecznictwu karno - administracyjnemu, z drugiej zaś koniecznością podniesienia warunków sanitarnych i higienicznych w kraju, oraz koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa na drogach, zagrożonego stałym wzrastaniem ruchu.

Drugim jednakże powodem znacznej ilości kar jest ta okoliczność, że władze administracji ogólnej nie wyzyskują w dostatecznym stopniu innych środków, będących w ich rozporządzeniu, w celu przepro-

wadzania swych zamierzeń. Więc np. w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji, władze uzyskały uprawnienie, pozwalające w tych wypadkach, gdy brak jest złej woli i gdy pewne zaniedbania czy zaniechania wynikają raczej z nieświadomości, na znacznie skuteczniejsze i pożyteczniejsze wymuszenie zastosowania się do przepisów obowiązujących, niż przez szablonowe wymierzanie kar. Na te przepisy, niedość wyzyskiwane, Ministerstwo zwraca specjalną uwagę.

Również zwróciło Ministerstwo uwagę na to, iż w niektórych powiatach nakładane są masowo kary tylko za jednego rodzaju wykroczenia, np. drogowe, gdy w sąsiednim zaraz powiecie zwracana jest uwaga tylko na inne wykroczenia, np. sanitarne. Wprawdzie słusznym jest, aby kary administracyjne nie były stosowane z jednakową intensywnością w dziedzinach różnych typów wykroczeń, jednakże nie wynika z tego zupełnie ani, aby inne dziedziny całkiem zaniedbać, ani też aby wybór danego zasadniczego zagadnienia był dowolny i często przypadkowy. Ustalenie polityki w tym zakresie koordynację poczynają władz podległych i zwracanie uwagi na to, aby na sąsiadujących z sobą i znajdujących się często w tych samych warunkach obszarach, polityka karno - administracyjna była jednolita i uzgodniona z odpowiadającą rzeczywistym potrzebom, poruciło Ministerstwo pp. wojewodom.

SPRAWA ULGOWEJ PRENUMERATY „DZIENNIKA USTAW R. P.”. Prenumerata Dziennika Ustaw R. P. na rok 1930 została podniesiona i wynosi 32 zł. rocznie dla wszystkich prenumeratorów z wyjątkiem urzędów i instytucji państwowych, opłacających prenumeratę w wysokości 24 zł. rocznie. Prenumeratą ulgową nie objęto urzędów samorządowych, prowadzących szereg agend zleconych w zakresie administracji państwowej, jako jej organa lokalne.

W sprawie powyższej zwróciło się Biuro Zjazdów Samorządu Ziemińskiego do Ministerstwa Sprawiedliwości, domagając się zastosowania ulgowej prenumeraty Dziennika Ustaw również i do urzędów samorządowych. W związku z powyższym wystąpieniem Biuro Zjazdów S. Z. otrzymało zawiadomienie, „że sprawę wysokości prenumeraty Dziennika Ustaw w r. 1930, oraz zakresu stosowania ulg od prenumeraty zasadniczej uważać należy za przesądzoną z uwagi na preeliminowanie odpowiednich kwot w budżecie na okres 1930/31, będącym obecnie przedmiotem obrad Izb Ustawodawczych. Natomiast przy ustalaniu wysokości prenumeraty na r. 1931, oraz określaniu, komu przysługiwać będą ulgi, postulaty Biura Zjazdów zostaną wzięte pod uwagę”.

WYMIAR PODATKU PAŃSTWOWEGO OD GRUNTÓW, NA TERENIE B. ZABORU ROSYJSKIEGO, BĘDĄCYCH W UŻYTKOWANIU DROBNYCH DZIERŻAWCÓW ROLNYCH. Biuro Zjazdów S. Z. wystąpiło do Ministerstwa Skarbu w

sprawie wymiaru i uiszczania podatku państwowego od gruntów na terenie b. zaboru rosyjskiego, znajdujących się w użytkowaniu drobnych dzierżawców rolnych. Zachodzą bowiem coraz częściej wypadki, iż Urzędy Skarbowe zwalniają całkowicie lub częściowo właścicieli majątków dzierżawionych od podatku gruntowego, drobni dzierżawcy rolni zaś odmawiają zapłaty podatku, gdyż umowy dzierżawne tego nie przewidują. Sprawa ta posiada duże znaczenie również dla związków komunalnych, gdyż od wymiaru państwowego podatku gruntowego zależy wymiar komunalnych dodatków do tegoż podatku oraz niektóre samoistne podatki komunalne.

W odpowiedzi na memorjał Biura Zjazdów S. Z. Ministerstwo Skarbu przesłało zawiadomienie, iż sprawa uiszczania podatku gruntowego z obszarów, będących w posiadaniu drobnych dzierżawców rolnych, wymaga załatwienia w drodze ustawowej i że sprawa ta będzie wzięta pod rozwagę przy nowelizacji obowiązujących obecnie przepisów o podatku gruntowym.

OBSADZANIE DRÓG DRZEWAMI W POWIECIE KONECKIM. Do końca 1928 r. pow. zw. kom. w Końskich obsadził 89,75 km. dróg drzewami owocowymi i alejowymi. Na przestrzeni tej wysadzono 16331 sztuk drzewek, z czego na drzewka owocowe przypada 14.458 sztuk, a na alejowe 1874 sztuk.

PROSPERY I LOFERTY		<u>Dwuletnia Gwarancja.</u>	<u>Mocna Konstrukcja.</u>	<u>Dogodne Warunki.</u>
		Najbardziej udoskonalona amerykańska maszyna do pisania		
		Szczyt nowoczesnej techniki amerykańskiej.	Zażądaj bezpłatnej i nieobowiązującej do kupna demonstracji.	
		Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „PACIFIC” Sp. Akc.		
	Al. Jerozolimskie 25. WARSZAWA. Tel. 117-80 i 80-37.			538d.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Szarwark w świetle dwuletniej praktyki w pow. Wołkowyskim

Mija dwa lata od chwili, gdy czynniki miarodajne, dążąc do doprowadzenia do stanu możliwego dróg gminnych, zastosowały przymus szarwarkowy. Dał on gminom bardzo poważne środki, ale jednocześnie włożył na nie obowiązki, którym one nie zawsze podołać mogły i umiały.

Nie mając ustalonego programu i planów robót, nie mając do rozporządzenia sił fachowych, pomocy technicznych, a również, co jest bardzo ważne, żadnego doświadczenia, zarządy i rady gminne stanęły wobec doniosłego zadania naprawy dróg.

Pomimo to od chwili wprowadzenia szarwarku, stan dróg gminnych znacznie się poprawił i należy przypuszczać, iż stale poprawiać się będzie. Zachodzi jednakże pytanie, czy ta poprawa stanu dróg jest równomierną w stosunku do wydatkowanych bądź w naturze bądź w gotówce środków, a także czy środki te w dostatecznej mierze wykorzystane zostały.

Ustawa drogowa zawiera m. in. następujące przepisy o szarwarku:

1) Roboty szarwarkowe mogą być wykonywane po skończonych robotach wiosennych i po ukończeniu jesiennego sezonu robót polnych, czyli w okresie dwutygodniowym późną wiosną i 3 do 4 tygodni jesienią;

2) Przymus szarwarkowy podlega wykonaniu w naturze, a tylko od osób opornych, które nie stanęły do odbycia robót na wezwanie gminy, można ekwiwalent ściągnąć w gotówce;

3) Szarwark niewykorzystany w bieżącym sezonie może być wykorzystany w następnym roku.

Te trzy wyżej przytoczone zasady szarwarku wykazały swój wpływ na przebieg i stan robót.

Dzięki zbyt krótkiemu okresowi wiosennemu szarwark w tym sezonie wykorzystuje się w niewielkich rozmiarach, chociażby z tego względu, iż gminy nie rozporządzają dostatecznym personelem fachowym, który byłby w stanie w tak krótkim przeciągu czasu roboty te na szerszą skalę przeprowadzić. Co się tyczy natomiast jesiennych robót szarwarkowych, to w wielu bardzo wypadkach roboty te spotykają się z nieprzychylną oceną miejscowej ludności i to ponieważ oceną słuszną.

Władze nadzorcze i ludność miejscowa nalegają na gminy, by wykorzystwały szarwark i roboty w jak najszerszym zakresie przeprowadziły. Pod wpływem tych czynników gmina zakreśla jak najszerszy plan robót jesiennych i stara się plan ten przeprowadzić. Kopie się rowy, nawozi się groble i jamy, ale przeważnie nie wystarcza już czasu, żeby roboty te ostatecznie wykończyć, ziemia nasypiana na rozmokłą od deszczów jesiennych drogę tworzy błoto nie do przebycia i w rezultacie droga po dokonanym remoncie staje się jeszcze gorszą, niż była przedtem.

Nie można winić gmin o to, iż dążą do możliwie szerokiego i pełnego wykorzystania kontyngentu

szarwarkowego, gdyż z jednej strony działa na nie nacisk czynników wyżej wymienionych, a z drugiej strony i rady gminne i ludność dobrze rozumieją, iż zmagazynowany za kilka lat szarwark może się stać ciężarem niepomiernym dla tych gminniaków, którzy swego obowiązku szarwarkowego nie wypełnili w należnym czasie, a nie wypełnili, gdyż nie otrzymali wezwania gminy.

Powyżej była mowa o robotach szarwarkowych ziemnych, pozostają jeszcze roboty techniczne, jak budowa mostów, przepustów, bruki. Dla wykonania tych robót potrzeba jeszcze gotówki, którą gmina sama zdobyć powinna.

Liczono na to, że środki te wpłyną przede wszystkim od tych płatników, którzy, nie posiadając siły pociągowej, ani też odpowiedniego robotnika będą woleli uiścić wymierzone im jednostki robocizny w ekwiwalencie gotówkowym, potem od tak zwanych opornych i nareszcie od tych wszystkich (przeważnie większej i średniej własności), którzy aczkolwiek posiadają siłę pociagową i robotnika, lecz potrzebują ich dla swoich gospodarstw.

I tutaj rady gminne zrobiły bardzo wielką omyłkę.

Przewidując wpływy od trzech wymienionych kategorii płatników i dążąc do zdobycia możliwie większych środków, rady gminne niepomiernie wysoko oszacowały wartość zasadniczej jednostki szarwarkowej — robotnika pieszego — i w stosunku do niego wartość jednokonnej i parokonnej furmanki. Zrozumiała jest wobec tego rzeczą, iż nikt nie chciał płacić gminie za każdy wymierzony dzień roboczy 4 złote, jeżeli mógł posłać robotnika, najmując go za 2 — 3 złote.

W rezultacie pociągnięcie, które miało na celu przysporzenie środków pieniężnych, dało skutek wręcz przeciwny i dzisiaj gminy, mając do rozporządzenia poważne ilości jednostek sił roboczych, silnie odczuwają brak gotówki, któraby umożliwiła równomierne przeprowadzenie robót technicznych i zakupienie potrzebnego materiału.

Trzeba podkreślić jeszcze jedno.

Roboty szarwarkowe są przeważnie wykonywane pod nadzorem dozorców drogowych, rekrutujących się z mieszkańców gminy, którzy pod kierunkiem powiatowego inżyniera drogowego przeszli kilkudniowe kursy robót drogowych, a nie mając dostatecznej rutyny i autorytetu nie są w stanie dostatecznie opanować oddane do ich dyspozycji siły robocze, ani dostatecznie umiejętnie pokierować nimi w sensie ich największego wykorzystania.

Bardzo przychylny naogół stosunek ludności do obowiązku szarwarkowego wpływa w pierwszym rzędzie bezwątpienia z tego, iż terminy wykonania tych ciężarów są bardzo dogodnie w stosunku do ro-

bót polnych, to też zmiana ich w kierunku przedłużenia bądź przyspieszenia byłyby bardzo niepożądane. Terminy te muszą pozostać i niezależnie od nich szukać należy środków ku bardziej intensywnemu wykorzystaniu szarwarku.

Środki zaradcze przedewszystkiem mogą być przedsięwzięte przez same rady gminne.

Rzeczowe, sprawiedliwe, bez żadnych pośrednich celów ustalenie wartości jednostki szarwarkowej i dostosowanie do niej jednostek szarwarku złożonych (robocizna konna) przy normalnej, możliwej do wykonania samej podstawie wymiaru (mam tutaj na myśli obliczenie szarwarku w stosunku do zasadniczych podatków państwowych) bezwątpienia usunie kłopoty finansowe.

Jeżeli bowiem rady gminne swoje obliczenia szarwarkowe na rzeczowej i sprawiedliwej podstawie oprą — mogą być pewne, iż i środki zdobędą i płatnicy ze swych zobowiązań w porę się wywiążą.

Przy opracowywaniu i ustalaniu planu robót szarwarkowych na nadchodzący okres płatnikom powinno przysługiwać prawo zgłaszania konkretnych, ściśle określonych projektów robót, które dana jednostka lub grupa obowiązują się wykonać w nadchodzącym sezonie (od wczesnej wiosny do późnej jesieni), ale w czasie dla siebie najdogodniejszym i o ile zgłoszony projekt jest celowy, rady gminne powinny go zaakceptować.

Mając do rozporządzenia siły fachowe gmina z łatwością może określić ilość potrzebną do wykonania danej roboty szarwarku i gotówki, a wykonane roboty skontrolować, przyjmując lub wymagając ich uzupełnienia.

Wszak plany i projekty gmin, to nie jakiś stały obliczony na całą trasę projekt, a doraźna reperacja najgorszych kawałków. Niejeden z płatników tego obowiązku szarwarkowego chętnie nieraz wykona robotę może i ponad wymierzony kontyngent, jeżeli robotę tę będzie mógł wykonać w czasie dla siebie najodpowiedniejszym, a również na odcinku, co do którego jest najbardziej zainteresowany.

Rady gminne nie powinny się obawiać, że ten system wniesie dezorganizację w planie robót szarwarkowych, gdyż, jak mówiłem, planu takiego w rzeczywistości niema, a niech możliwie większa ilość osób drogi w najbliższej od siebie okolicy poprawi, to stan dróg na tem tylko zyska.

Co się tyczy technicznych niedomagań jesiennego szarwarku, to pozostawiam tę kwestję tymczasem otwartą i przypuszczam, iż siły fachowe nie odmówią swych cennych wskazówek i zechcą się wypowiedzieć, jak złemu zaradzić.

H. Andrzejkiewicz

Członek Wydziału Powiatowego w Wołkowysku.

KRONIKA GMINNA

Z GMINY CZARNOCIN POW. ŁÓDZKIEGO. Gmina Czarnocin reprezentowała wszystkie gminy wiejskie w Polsce w dziedzinie dorobku gminnego samorządu terytorjalnego w ciągu pierwszego dziesięciolecia na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu.

Dyrekcja P. W. K. pismem z dnia 14.I. r. b. za L. 77907, zawiadomiła gminę Czarnocin o nadaniu Urzędowi gminnemu przez Sąd Wystawy dyplomu zasługi za godne uznania przedstawienie działalności wzorowej gospodarki gminnej i pracy dla szkolnictwa przy szczupłych środkach finansowych. Przyczem nadmieniam się, że sekretarz gminy, W. Kawecki, pracuje w tut. gminie już lat 10, wójt zaś L. Florczyk lat 5.

OSRODEK ZDROWIA W WOŁOMINIE. W październiku 1929 r. uruchomiony został kosztem magistratu m. Wołomina „Ośrodek zdrowia“.

Ośrodek ten mieści się w budynku specjalnie na ten cel wynajętym i odpowiednio urządzonej.

Codziennie w oznaczonych godzinach, lekarz miejski udziela porad, za które pobiera się opłatę po 50 gr.; uboga zaś ludność korzysta z tego bezpłatnie.

Zakupiono lampę kwarcową i „Solux“ i za naświetlanie pobiera się 1 zł.; niezamożni korzystają z ulg lub też leczą się bezpłatnie.

Frekwencja jest bardzo liczna tak, że już obecnie myśli się o rozszerzeniu lokalu.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 28.I. 1930).

1 dol. St. Zjedn. = 8,91 — 8,87 zł
100 frank. szwajc. = 172,61 — 171,75 zł.
1 funt szterl. = 43,26 — 43,48 zł.
100 frank. franc. = 35,10 — 34,92 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 28.I. 1930 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 123,50—124,50 zł.; 5 proc. państwowa pożyczka premjowa dolarowa 75,25 zł.; 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161,68 złotym obiegowym); 8 proc. obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161,68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83,25 zł.; 7 proc. obligacje Banku Gospod. Kra-

jow. 83,25 zł.; 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94,00 (w złotych w złocie = 161,68 złotym obiegowym); 7 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 83,25 zł.; 7 proc. Listy Zastawne Ziemskie dolar. — dol. (= — zlot.); 4 1/2 procent. Listy Zastawne Ziemskie 49,65—49,5 zł.; 8 proc. oblig. Polsk. Banku Komunal. III em. — zł.; 5 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 53,75 zł.; 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 70,50 zł.; 8 proc. m. Piotrkowa — zł.; 8 proc. Listy Zastawne Łodzi zł. 63,75. Akcje Banku Polskiego 184 — 184,5 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 28 I 1930 r. Warszawa:

Zyto 21,00 — 21,50 zł.
Pszenica 36,5 — 37,5 zł.
Jęczmień 20 — 27 zł.
Owies 19,00 — 20,00 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: Wójtostwo Wielki Lubień zapytuje, czy pow. zw. kom. obowiązany jest pobierać dodatek komunalny do państwowego podatku dochodowego w skali, przewidzianej w art. 24 ustawy o państw. pod. dochod. (4%, 4½% i 5%), czy też może stosować również stawki niższe; Wójtostwu wiadomo, że jeden z powiatów pobiera ten dodatek wedle stawki 3%.

Odpowiedź: Art. 24 ustawy o pod. dochod., mówiący o dodatkach komunalnych do pod. dochod. w b. zab. pruskim, używa zwrotów: „Na obszarze..... pobiera się dodatki..... Dodatki te wynoszą przy dochodzie podatkowym.....“ Ze słów „pobiera się“ i „wynoszą“ wynika, iż dodatek ten musi być pobierany przez wszystkie uprawnione do jego poboru związki komunalne, oraz, że stawki, określone w dalszym ciągu art. 24, nie mają charakteru stawek maksymalnych, przy których byłaby dowolność stosowania również stawek niższych, łącz są stawkami stałymi, które wszystkie związki mają stosować. Szczegół, podany w pytaniu odnośnie do stawki 3%-owej, należy prawdopodobnie odnieść do końcowego przepisu art. 24, wedle którego stawka dodatków przy opodatkowaniu uposażeń wynosi 3% dochodu.

Należy jednakże zauważyć, że dodatek do państwowego pod. dochodowego — wobec postanowień ustępu 3 art. 43 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komun. — jest właściwie samoistnym

podatkiem komunalnym, że więc związek komunalny przy poborze tego dodatku ma prawo stosować w indywidualnych, uzasadnionych wypadkach takie ulgi, jakie stosować może przy poborze innych samoistnych podatków komunalnych.

H. i P.

Wołyński Urząd Wojewódzki w Łucku ogłasza

K O N K U P S

na stanowisko kontraktowego kierownika powstającego w Łucku Biura Statystycznego Wołyńskiego Wydz. Wojewódzkiego z uposażeniem w/g VI st. sl. z dodatkiem mieszkaniowym i 25% dodatkiem komunalnym.

W razie wybitnych kwalifikacji mogą być przyznane lepsze warunki uposażenia.

Wymagane warunki:

1) Obywatelstwo polskie; 2) Wyższe studia i gruntowna znajomość z dziedziny statystyki; 3) Odpowiednia praktyka.

Podania, z dołączeniem życiorysu i powołaniem się na poważne referencje, należy składać do dnia 15 lutego 1930 r. pod adresem Urzędu Wojewódzkiego w Łucku.

Podania nieuwzględnione zostaną bez odpowiedzi. Posada jest natychmiast do objęcia.

Przewodniczący Wołyńskiego Wydziału Wojewódzkiego

P. o. Wojewody

(J. Śleszyński) Wice Wojewoda.

Wydawca: „Samorządowy Instytut Wydawniczy sp. z o. o. w Warszawie”.

Redaktor odp. Franciszek Branny.

SAMORZĄD TERYTORJALNY

KWARTALNIK, POŚWIĘCONY TEORJI I ŻYCIU SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Pod redakcją Dr. M. JAROSZYŃSKIEGO.

Świeżo ukazał się z druku zeszyt 4, obejmujący 12 arkuszy druku, o treści następującej:

ARTYKUŁY.

Dr. Jerzy Panejko — Rozwiązanie reprezentacji komunalnych w województwach b. zaboru austriackiego.

Stanisław Podwiński — Zagadnienie wielkości gminy wiejskiej w Polsce.

M. Dworzański — Podstawy prawne samorządu gminnego i powiatowego w województwie śląskim.

Jan Łagoda — Samorząd terytorjalny a rolnictwo.

STATYSTYKA, OPISY I MATERJAŁY.

M. J. — Reformy w dziedzinie samorządu terytorjalnego w państwie Pruskim.

Dr. J. St. — Reforma samorządu angielskiego z 1929 r.

K. Windakiewicz — Ustrój Hamburga.

W. Brzeziński — Zagadnienie gminy i powiatu w Komisji dla usprawnienia administracji publicznej przy Prezesie Rady Ministrów.

St. Stęplewski — Wydatki i dochody powiatowych związków komunalnych w roku 1927/28.

PRZEGLĄD ORZECZNICTWA.

Dr. J. Dunikowski — Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA.

Rozporządzenia Ministrów, ogłoszone w Dzienniku Ustaw w IV kwartale 1929 r.

KRONIKA.

Z życia samorządu ziemskiego.

Z życia zrzeszeń samorządu miejskiego.

Zjazd prezydentów i burmistrzów woj. poznańskiego.

Rozgraniczenie obowiązków opiekunów samorządu.

Memoriał Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego w sprawie przekazania wydziałom powiatowym i magistratom miast wydzielonych funkcji powiatowych władz administracji ogólnej w zakresie administracji opieki społecznej.

Przeegląd piśmiennictwa.

Bibliografia polska, francuska i belgijska oraz niemiecka.

Kwartalnik „Samorząd Terytorjalny“ jest wydawany przez Biuro Zjazdów Samorządu Ziemskiego, jako uzupełnienie samorządowej prasy periodycznej.

Adres Redakcji i Administracji — Warszawa, Plac Napoleona 7, tel. 131-92.

Prenumerata roczna wynosi zł. 20.— Numer pojedynczy zł. 5.—

SPIS RZECZY,

drukowanych w „Samorządzie“ w roku 1929

A. ARTYKUŁY.

	Nr. Nr.	Nr. Nr.
I. ARTYKUŁY TREŚCI OGÓLNEJ.		
1928 — 1929. — J. B.	1	
Na tle sprawozdań rachunkowych r. 1926 (referat wygłoszony na Zejeździe przedst. sejm. pow. w dn. 9.XII 1928 r. przez vice-prezesa Rady, — W. Gajewskiego)	1, 3, 4	
Usprawnienie gospodarki samorządowej — Z. Maćkowski	3	
Rynek pieniężny wobec inwestycji samorządowych — W. Gajewski	5	
Wydatki na administrację ogólną pow. zw. kom. w r. 1926 — S. S.	6	
Usprawnienie gospodarki samorządowej — M. Prawdzic - Layman	8	
Czy nie likwidacja samorządu powiatowego — Waga	10	
O sprawność gospodarki samorządowej — S. Gliszczyński	15	
Krytyka a rzeczywistość — T. M.	17	
Nasze zadania w roku obecnym — J. Bek	18	
Usprawnienie gospodarki samorządowej — Sa- morządowicz	19	
Otwarcie P. W. K. w Poznaniu — J. Bek	21	
Ankieta w sprawie podziału administracyjnego Państwa	21	
Wychowujmy coraz większy zastęp działaczy — A. B.	22	
Nadzór budowlany przez samorząd — S. Glisz- czyński	23	
Jeszcze o sprawności gospodarczej samorzą- du — K.	25	
Komunalne poradnictwo prawne — M. Jaroszyński	35	
Powszechna Wystawa Krajowa. Pawilon Samo- rządowy Samorządy Ziemskie	36/37	
W sprawie nadzoru budowlanego — H. Szym- borski	38/39	
Sytuacja — M. Jaroszyński	41	
Nie zaniebujmy kierunku wychowawczego sa- morządu — A. Bogusławski	42	
Życzenia i nadzieje — F. Filipiński	42	
Najpilniejsze postulaty — M. Jaroszyński	44	
Przypomnienie na czasie — M. Jaroszyński	45	
Dwie metody — M. J.	48	
Opoka życia publicznego — J. Bek	49	
II. USTRÓJ I ORGANIZACJA SAMORZĄDU.		
O zmianę w organizacji samorządu powiatowe- go — St. Zal.	6	
Zasadniczy ustrój terytorjalny i zakres dzia- łalności jednostek samorządowych — Dr. Wł. Dalbor	9	
Jak należałoby zmienić ustrój samorządu powia- towego? — L. Ch.	10	
Sprawa zmiany konstytucji a samorząd — A. B.	11, 12	
O zmianę w organizacji samorządu powiatowego — K. Dąbrowski	13	
O organizacji samorządu powiatowego — inż. W. Alda	21	
O nadzorze nad samorządem terytorjalnym — J. Strzelecki	24	
W sprawie uzupełnienia nadzorczych organów sa- morządowych — Dr. Wł. Dalbor	32	
Nadzorcze organa samorządowe — C. Galasie- wicz	38/39	
O organizacji samorządu powiatowego — L. Chab	38/39	
Przewodniczący sejmiku czy przewodniczący wy- działu powiatowego? — Z. Maćkowski	47	
Wielka czy mała gmina — St. K.	50	
III. SPRAWY FINANSÓW KOMUNALNYCH.		
Projekt reformy finansów samorządu ziemskiego— R. Grochowski	2	
Czy celowa jest projektowana reforma finansów komunalnych? — M. Porowski	2	
Finanse pow. Koneckiego wobec projektu nowej ustawy podatkowej	2	
Przed uchwaleniem budżetów — S. Gliszczyński	4	
O zatwierdzaniu preliminarzy budżetowych zwią- zków komun. — Z. Pawlak	5	
Projektowana reforma finansów samorządowych— R. Grochowski	7	
Kwestje podatkowe i stosunek do tych kwestyj płatników — Stary Skarbowiec	8	
Sprawa reformy finansów komunalnych — W. Ga- jewski	10	
Realizacja planów inwestycyjnych związków ko- munalnych — C. Galasiewicz	11	
Opodatkowanie samochodów — W. Gajewski	14	
Wysokość podatków państwowych i samorządo- wych — W. Trzczyński	15	
W sprawie wysokości podatków państwowych i sa- morządowych — A. B.	17	
Projekt systemu pobierania podatku od kin w mia- stach — S. Gruszczyński	19	
Podatek od kin w miastach — Antoni Hujda	25	
Zadłużanie się związków komunalnych — Dr. K. Windakiewicz	26/27	
Wymiar komunalnego podatku od gruntów pań- stwowych — H.	28	
Finanse komunalne. Przedsiębiorstwa samorządo- we. Majątek	36/37	
Reforma podatkowa i rola samorządów w tej re- formie — Stary Skarbowiec	38/39	
Prawo przemysłowe a podatki przemysłowe — S. Gliszczyński	43	

	Nr. Nr.		Nr. Nr.
W sprawie ustawy o podatku wyrównawczym —		Wydatki samorządów ziemskich na utrzymanie	
A. Mokrowiecki	43	i budowę dróg w r. 1926 — S. Stęplewski	20
Opodatkowanie gruntów przeznaczonych dla		Szopy czy bruki — Inż. J. Bajkiewicz	20
szkół — H.	46	Ulepszanie dróg gminnych — J. M.	20
Podatek wyrównawczy — R. Grochowski	47	Komisja drogowa i świadczenia w naturze	20
IV. ROLNICTWO I WETERYNARJA.			
Ubezpieczenie zwierząt domowych — M. Kowalczyk	4	Świadczenia w naturze i opłaty w gotówce na rzecz dróg gminnych — W. Gajewski	29
Organizacja akcji meljoracyjnej przez samorządy na terenie powiatów woj. Lubelskiego — F. Lechnicki	9	Drogi państwowe — P. Rychlik	34
O meljoracjach podstawowych — P. Rychlik	14	Komunikacja	36/37
Popieranie rolnictwa przez pow. związku komunalne woj. Krakowskiego — K. Kohlmann	15	Jak przedstawia się praktyczne połączenie zarządów drogowych?	38/39
Zagadnienia meljoracyjne w samorządzie — Z. Strzeszewski	16	Opłaty za nadmierne zużycie dróg — A. Niedźwiedź	40
Organizacja pracy samorządów w dziedzinie podniesienia hodowli — M. Markijanowicz	22	W sprawie opłat szarwarkowych — S. W.	40
Meljoracje w świetle statystyki — B. Powierza	23	W sprawie dopłat na rzecz dróg państwowych — Dr. Duch	45
Wydatki i dochody izb rolniczych w roku 1927 — A. Wensław	28	Zarządy drogowe — S. Gliszczyński	46
Samorząd terytorjalny a meljoracje — K. Rolnictwo	30 36/37	Gospodarka drogowa w gminach wiejskich pow. skierniewickiego — A. Ryszawy	49
V. SZKOLNICTWO, OŚWIATA, PRACA SPOŁECZNA.			
Praca samorządowa oparta o wpływ Korpusu Ochrony Pogranicza na Pomorzu — S. Bojarska	4	VII. ZDROWOTNOŚĆ I SZPITALNICTWO.	
Wiejska szkoła życia społecznego — J. Niećko 6, 7, 8, 9	7	Czy gminy będą miały prawo pobierać nadal składkę kuracyjną? — H.	22
Samorządowa Agencja Prasowa — Cz. Rokicki	7	Zdrowie publiczne	36/37
Świetlica młodzieży pracującej — M. Niemyska	10	Kto i w jakich wypadkach obowiązany jest ponieść koszty leczenia na terenie b. zaboru rosyjskiego — W. Karpiński	44
W sprawie budowy szkół powszech. — A. Jaros	11	Udział związków komunalnych w ponoszeniu świadczeń kas chorych — W. Karpiński	49
Samorząd i oświata pozaszkolna — J. Komornicka	16	VIII. OPIEKA SPOŁECZNA.	
Sejmikowa szkoła rolnicza im. Kazimierza Wielkiego w Siedlcach — A. Niedbalski	18	Opieka społeczna	36/37
Dostarczanie mieszkań nauczycielom szkół powszechnych — H.	18	Administracja opieki społecznej — M. Jaroszyński	43
Zaciągnijmy pożyczkę wewnętrzną na budowę szkół powszechnych — A. Jaros	26/27	Udzielanie zapomóg w zakresie opieki społecznej „na podróż“ — W. Karpiński	47
Próba wyznaczenia liczby bibliotek na terenie woj. Łódzkiego — P. Maślankiewicz	28	IX. ORGANIZACJA KREDYTU.	
Oświata pozaszkolna a samorząd — C. Galasiewicz	31	Po reorganizacji komun. kas oszczędności — Z.	5
Samorządy gminne i nauczycielstwo niech szerzą oświatę rolniczą, a zyska na tem Polska miliony — A. Jaros	32	O rozprowadzaniu kredytów nawozowych przez gminne kasy pożycz.-oszczęd. — S. Ostrowski	5
Oświata. Działalność kulturalna. Prasa samorządowa	36/37	Kasa oszczędności pow. Piotrkowskiego w Piotrkowie	9
Czy jest wskazaniem, by samorząd powiatowy przejął od gmin budowę szkół powszechnych? — A. Jaros	38/39	O zamknięciu okresu rachunkowego w gminnych kasach pożycz.-oszczęd. — S. O.	12
Potrzeby szkolnictwa powszechnego w okresie wzmózonego przyrostu dzieci — C. Gajzler	44	Komunalna Kasa Oszczędności m. Włocławka	12
Rozwój szkolnictwa powszechnego — A. Bogusławski	46	Opłaty stemplowe w gminnych kasach pożycz.-oszczęd. — J. D.	16
Samorząd wobec szkolnictwa powszechnego — M. Jaroszyński	51/52	Kilka uwag o sporządzaniu sprawozdania rocznego w gminnych kasach pożycz.-oszczęd. — Wł. Ludkiewicz	22
Budowa szkół w praktyce — A. Bogusławski	51/52	Sprawozdanie z Walnego Zgromadzenia członków związku miejskich i pow. kas oszczędności w Warszawie — J. D.	22
Zagadnienie budowy szkół powszechnych — R. Grochowski	51/52	Rozwój gminnych kas pożycz.-oszczęd. na terenie województw centralnych i wschodnich na dzień 31.12.1928 rok — R. L.	24
Działalność samorządu powiatowego w dziedzinie oświaty pozaszkolnej — F. Branny	51/52	Rozwój kredytu długoterminowego w Polsce — Dr. H. N.	26/27
Ludowe szkoły rolnicze — S. M.	51/52	Komunalne kasy oszczędności w r. 1928 — R. L.	26/27
Budowa szkół w powiecie warszawskim	51/52	Kasy Stefczyka i kasy gminne w woj. centralnych i wschodnich — J. Bielecki	26/27
VI. SPRAWY DROGOWE.			
Szosować czy naprawiać drogi gruntowe — K. Kühn	7	Rozwój i działalność samorządowych instytucyj kredytowych oraz spółdzielczości w woj. Lubelskiem	26/27
Wysiłki państwa w dziedzinie drogowej — A. B.	20	Stosunek wzajemny komun. kas oszczęd. i gminnych kas pożycz.-oszczęd. — Dr. A. Goldfinger	30
Wyniki działalności samorządu na drogach — R. G.	20	O czym należy pamiętać przy udzielaniu pożyczek w gminnych kasach pożycz.-oszczęd. — Wł. Ludkiewicz	30
		O urzędowaniu w gminnych kasach pożycz.-oszczęd. Wł. Ludkiewicz	34
		Przed „Dniem Oszczędności“ — Wł. L.	38/39
		O portfelu wekslowym w gminnych kasach pożycz.-oszczęd. — S. O.	41
		Metody zwiększania wkładów oszczędnościowych w gminnych kasach pożycz.-oszczęd. — K. Prejzner	42

	Nr. Nr.		Nr. Nr.
Niedomagania w komunalnych kasach oszczędności — C. Galasiewicz	43	Sprawa urzędników komunalnych. — M. Jaroszyński	33
W sprawie księgowania kredytów towarowych. — W. L.	45	O sekretarzach gminnych. — S. O.	33
Jak przyciągać wkłady oszczędnościowe. — J. Balsa	47	Zaopatrzenie emerytalne pracowników gmin wiejskich i miast niewydziałonych. — S. Podwiński	35
Podział obowiązków pomiędzy członków zarządu gminnych kas poż.-oszczęd. — W. L.	48	Zabezpieczenie emerytalne pracowników umysłowych. — C. Galasiewicz	45
Zmiany statutu komunalnych kas oszczędności. — M. Jaroszyński	50	XII. SPRAWY OGÓLNO - GOSPODARCZE.	
Weksel, jako środek płatniczy związku kom. — I. Żaboklicki	50	Rybactwo w Polsce. — A. J.	13
X. SPRAWY GMINNE.		Kilka przykładów niewłaściwego zużycia sum przeznaczonych na akcję budownictwa ogniotrwałego. — J. P.	16
Księgi ludności. — A. Hen.	1	Uzdrowiska polskie. — E. Jezierski	19
W sprawie wymiaru powinności podwodowej z przestrzeni leśnych na obszarze b. Król. Polskiego. — St. P.	2	Polityka komunalna w dziedzinie budownictwa wiejskiego. — J. Pikiel	21
W sprawie działalności gm. Suchowola, pow. Radzyńskiego. — F. Stec	8	P. Z. U. W. i pożary w Polsce. — B.	24
Sprawozdanie gminy Mokre pow. Zamojskiego	12	W sprawie zużycia niewłaściwego sum na budownictwo ogniotrwałe. — A. Ryglewicz	25
Dziesięciolecie samorządu m. st. Warszawy	13	Sprawozdanie z posiedzenia Rady P. Z. U. W. — J. P.	29, 30
Potrzeby budowlane m. Gdyni	14	Koncesja Harrimana. — Doc. Uniw. dr. G. Załęcki	31, 32
Zużytkowanie nieczystości (Streszczenie referatu inż. Z. Rudolfa na zjeździe naczeln. Wydziałów Zdrowia w dn. 18 i 19.II.29 r.)	15	Koncesja elektryczna Harrimana w świetle interesów istniejących elektrowni we Włocławku, Płocku i Łowiczu	31, 32
Wieliczka. — E. Jezierski	16	Szczegóły projektowanego uprawnienia elektrycznego dla firmy W. A. Harriman et C-o. — Inż. Z. Kozanecki	33, 34
O uprzemysłowienie m. Siedlec. — M. Grabowski	17	Popieranie przemysłu, handlu i spółdzielczości.	
Czy wójt, sołtys i dozór szkolny mają prawo karnania? — H.	21	Bezpieczeństwo publiczne	36/37
Usprawnienie gospodarki samorządowej miast niewydziałonych. — P. T.	23	W sprawie zużycia niewłaściwego sum na budownictwo ogniotrwałe — J. Pikiel	40
Udział w zebraniach gminnych. — R. G.	23	Jeszcze w sprawie niewłaściwego zużycia sum na budownictwo ogniotrwałe — A. Ryglewicz	43
Gminny i gromadzki poborca podatku. — H.	24	Fundusze prewencyjne P. Z. U. W. — W. Gajewski	48
Gminne straże ogniowe	30	XIII. RÓŻNE, DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI SAMORZĄDU.	
Straże ogniowe a zaopatrzenie osiedli w wodę. — P.	42	Nieco o prowadzeniu ewidencji koni. — Wuka	5
Opieka nad mogiłami. — I. S.	43	Współpraca P. Z. U. W. ze związkami komunalnymi w dziedzinie obrony przeciwpożarowej. — J. Pikiel	12, 13
XI. SPRAWY PRACOWNIKÓW KOMUNALNYCH.		W sprawie budowy elewatorów zbożowych. — Z. Przepalkowski	28
Samorząd terytorjalny i jego pracownicy. — B. Basiński	3	W obronie funduszy specjalnych na akcję przeciwpożarową. — W. Gajewski	49
Inżynierowie samorządowi. — Z. Krasuski	20		

B. SPRAWOZDANIA, KOMUNIKATY, KRONIKA.

I. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA.

W sprawie potrącenia należności gminy przez urząd skarbowy	4	Świadczenia drogowe w naturze	28
W sprawie podatku spadkowego	5	Komunalny podatek od lokali	29
W sprawie pokrywania kosztów leczenia ubogich	6	Specjalne dopłaty na urządzenie kanałów i wodociągów miejskich	31
Drzewo na pniu nie podlega zajęciu na pokrycie zaległych podatków komun.	8	W sprawie obciążenia lasów państw. podatkiem od wykonywania prawa polowania	32
Fakt uchwalania i pobrania dodatku komun. do patentów po 1 stycznia nie jest sprzeczny z postanowieniami art. 11, wzgl. art. 54 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych	9	Stosunek pracownika do związku komunalnego	35
Podatek od polowania w lasach państwowych	15	Ściąganie przez magistrat podatków nałożonych przez pow. zw. kom.	38/39
W sprawie zatwierdzenia budżetów	15	W sprawie zmiany granic gmin miejskich i wiejskich	40
W sprawie prekluzyjnego terminu 30-dniowego	17	Stosunek wydziałów pow. do gmin	46
W sprawie samoistnego podatku od gruntów wolnych od państwowego podatku gruntowego	18	Uprawnienia Magistratu działającego w zastępstwie rozwiązanej Rady Miejskiej	46
Sprawa oznaczenia liczby i uposażenia urzędników samorządu pow.	19	Motywowanie orzeczeń władz nadzorczych załatwiających protesty wyborcze do Rad Miejskich w b. Kongresówce	46
Zamiana naturalnych świadczeń na opłaty w gótownie	23	Prowadzenie list głosujących przy wyborach gminnych w Małopolsce	47
Sprawa podatku komunalnego od samochodów	23	W sprawie opłaty komunalnej od umów o przeniesienie własności nieruchomości	47
Monopol rzeźniani miast b. Królestwa Polskiego	24	W sprawie opłat „kopytkowych“	49
Podatek komunalny od plakatów, szyldów i t. d.	24	Tok instancji przy zatwierdzaniu budżetu powiatowego	49
Wybory do rady gminnej w b. zaborze austriackim	28	Tok instancji w postępowaniu reklamacyjnym przy wyborach gminnych w Małopolsce	50

	Nr. Nr.		Nr. Nr.
Postępowanie w sprawach protestów wyborczych w Małopolsce	50	Jak liczyć kary za zwłokę przy uiszczaniu podatków	18
Wymiar wojew. podatku od wyszynku	50	Jakie pomieszczenia przemysłowe podlegają podatkowi od lokali	18
II. SPRAWY BIEŻĄCE.			
(Rubryka ta do Nr. 40 nosiła nazwę „Dookoła spraw samorządowych“).			
Zjazd naczelników wydz. samorządowych urzędów wojewódzkich	1	Ważna dla samorządów zmiana ustawy emeryt. dla urzęd. państw.	18
Okólnik w sprawie podatku od kin	1	Dodatkowy wymiar podatków	18
Konferencja nauczycieli — samorządowców	2	Kursy rolniczo - społ. w Brodach	18
Podejrzane wydawnictwo	3	Plakatowanie ogłoszeń w gminach miejskich	19
Państwowa Rada Samorządowa	3	Czy można w drodze egzekucji zająć na pocztę przesyłkę pieniężną	19
Zmiany w Związku Miast	3	Wycieczki po kraju w związku z P. W. K.	19
Zjazd wojewodów	4	Statut opłat specjalnych i dopłat drogowych w całości podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej	20
Z czasopim i wydawnictw: — Organizacja kredytu komun. w Polsce — W. D.	4	Drogi państwowe, wojewódzkie i powiatowe w obrębie miast	20
Państwowa Rada Samorządowa	5	Rowery robotników nie podlegają opodatkowaniu	20
Komunalny Fundusz pożycz. - zapomogowy	5	Koszty leczenia i opieki społecznej — dane statystyczne	21
Studjum Administracji Komunalnej	5	Pożyczki z komunalnego funduszu pożyczkowego	21
Zebrań Zarządu Związku Miast	5	Zjazd działaczy samorządowych B. B.	22
Ustawy samorządowe w Komisji Administracyjnej Sejmu	6	Konferencja samorządowa P. P. S.	22
W sprawie kredytów na inwestycje	6	W sprawie uposażenia członków zarządu i pracowników samorządowych	23
Kwestjonariusz przy podaniu o pożyczkę z Banku Gospodarstwa Krajowego	6	Komisja porozumiewawcza Polskiego Związku Przemysłowców	23
Państwowa Rada Samorządowa	7	Polskie Towarzystwo Reformy Mieszkaniowej	23
Komunalne opłaty za śpław	7	Uchwały zjazdu właścicieli nieruchomości	23
Wybór prezydium rady miejskiej w czasie trwania kadencji rady miejskiej	7	Nowe pismo (kwartalnik kas oszczędności)	23
Traktowanie odwołań wniesionych za pośrednictwem niewłaściwej władzy	7	W sprawie opłat za urzędowe badanie zwierząt rzeźnych i mięsa	23
Radjowe audycje samorządowe	8	W sprawie podatku od lokali szkół prywatnych	23
Interpretacja art. 54 rozp. Prezyd. Rzplitej o postępowaniu przymusowym w administracji	8	W sprawie poboru przez związki komun. podatku na cele inwestycyjne	24
W sprawie wybieralności na członków wojewódzkich organów kolegjalnych	8	Zamiany powinności podwodowej na ekwiwalent w zbożu	24
Obliczanie ryczałtu dla inspektora samorządu gminnego za wyjazdy służbowe	8	Likwidacja T. W. S. we Lwowie	24
Kasowanie znaczków stemplowych na rachunkach	8	Ośrodki zdrowia	25
Uchwały Zjazdu rad szkolnych	8	Związek organizatorów i kierowników zakładów czyszczenia miast i taborów miejskich	25
Projekt klubu B. B. zmian w ustroju samorządu	9	W sprawie doręczania wezwań przez urzędy gminne i magistraty miast	27
Projekt podatku drogowego od pojazdów mechanicznych	9	Monografia województwa Białostockiego. — C. Galasiewicz	26/27
Ustawy samorządowe w Podkomisji Administracyjnej Sejmu	10	Ze Studjum Administracji Komunalnej przy W. W. P.	28
Pożyczki z komunalnego funduszu pożyczkowego	11	Utworzenie Wydz. Komun. przy Instytucie Nauk Handl. - Gospod. w Wilnie	28
Konkurs na wzorową szkołę rolniczą	11	Kongres pracowników samorządowych w Poznaniu	29
Praca Podkomisji Administ. Sejmu nad projektami ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracown. komunalnych	12	W sprawie piastowania stanowisk w organach 2-ch komun. kas oszczęd. przez te same osoby	29
Sprawa uzdrowienia finansów komunalnych	14	Interpretacja ust. 3 § 25 rozporz. o placach w samorządzie	29
Radjowe odczyty o samorządzie w kwietniu	14	Nowe zasady poboru podatku widowiskowego od kinoteatrów	29
Podział pożyczek z komunalnego funduszu pożyczkowego	14	Obniżenie oprocentowania pożyczek z funduszu drogowego	30
W sprawie 15% dodatku komunalnego członków zarządu miast wydzielonych	15	Wystawianie świadectw miejsca pochodzenia zwierząt	30
W sprawie kredytowania zamierzeń inwestycyjnych związków komunalnych	15	Dodatek mieszkaniowy członków zarządu i pracowników samorządowych nie podlega podatkowi dochodowemu	30
W sprawie dostarczania mieszkań nauczycielom szkół powsz. przez gminy	16	Drugi Kongres pracowników samorządu miejskiego, powiatowego i gminnego	31
W sprawie opłat od monopolu spirytusowego za nadmierne zużycie dróg	16	Nowowznoszone budynki nie są wolne od opłat drogowych	31
Fundusz stypendjalny im. prof. Nestorowicza	17	Koszty sporządzania wyciągów z ksiąg metrykalnych przy rejestracji 18-letnich	31
Podatek dochodowy od dodatku mieszkaniowego pracown. samorz.	17	W sprawie zakładania gminnych kas pożycz. w miastach wchodzących w skład zbiorowych gmin wiejskich	31
W sprawie regulaminu dla komitetów rozbudowy	17	Zjazd przedstawicieli pow. związków samorządowych woj. śląskiego	32
Rezolucje sejmowe w sprawach samorządowych	18	Dar P. Z. U. W. 68.500 zł. na cele społeczne	32
Wysokość ryczałtu dla inspektora samorz. gminnego za wyjazdy służbowe	18	Odznaczenie złotym krzyżem zasługi p. F. Kasprzaka, starosty w Kępnie	33
Pożyczki z komunalnego funduszu pożyczkowego	18		
Zlikwidowanie nieściągalnych należności w podatkach przem. i dochod.	18		

	Nr. Nr.		Nr. Nr.
W sprawie opodatkowania duchowieństwa rzymsko - katol. na rzecz zw. komun.	33	W sprawie podatku od nieruchomości miejskich i niektórych budynków w gminach wiejskich	43
Związek młodzieży ludowej jest wolny od opłat stemplowych	33	Zasady pokrywania kosztów budowy i utrzymania dróg przechodzących przez miasta	43
W sprawie odróżniania nazw kom. kas oszczęd. istniejących w tej samej siedzibie	33	Pożyczki na cele związane z akcją przeciwpożarową	43
Zjazd lekarzy i działaczy samorządowych	34	Kurs przeciwalkoholowy	43
Ku realizacji instytucji związków międzykomunalnych	34	Kurs dokształcający dla lekarzy szkolnych	43
Ściąganie należności za stracone przez żołnierzy przedmioty mundurowe	34	W sprawie tępienia szczurów	43
Kwatery dla urzędników samorządowych na P. W. K.	34	W sprawie nadzoru nad gminami wiejskimi, którym przyznano uprawnienia finansowe gmin miejskich	44
W sprawie Studjum Administr. Komunal. przy W. W. P. w Warszawie	34	W sprawie zatwierdzenia uchwał zw. kom. o opłatach za badanie zwierząt rzeźnych i mięsa	44
Djety i koszty podróży członków wydz. wojewódzkich	34	Jakie są wpływy z opłaty komunalnej od spirytusu	44
W sprawie udziału związków komunalnych w podatku dochodowym	34	W sprawie terminów płatności danin komunalnych obciążających grunty	44
Działalność Związku Młodzieży Ludowej w dziedzinie przysposobienia rolniczego	34	W sprawie kom. podatku od towarów przewożonych kolejami żelaznymi	44
Zjazd Związku Miast Polskich w Poznaniu	35	Zlikwidowanie zaległości w państw. podatkach od nieruchomości, od placów budowlanych i w podatku od lokali	44
VI kurs dla pracowników samorządowych na Studium Admin. Komun. przy W. W. P. w Warszawie	35	Kurs dla kontrolerów sanitarnych	44
W sprawie treści zatwierdzanych przez urzędy wojewódzkie uchwał związków poręczając.	38/39	V kurs trachomatologiczny dla lekarzy	44
Doręczanie i wywieszanie wezwań komorników i ich obwieszczeń przez urzędy gminne i magistraty miast	38/39	VI kurs Studium Admin. Komun. przy W. W. P. w Warszawie	44
Zapobieganie popadaniu dziewcząt służebnych w prostytucję	38/39	Posiedzenie Rady P. Z. U. W.	45
Wycieczka Związku powiatów Łotewskich	40	Terminy płatności danin obciążających grunty	45
Reprezentowanie miast wydzielonych w pow. organach kolegjalnych	40	W sprawie podręcznych bibliotek lekarskich w szpitalach	45
Wydawanie przez wojewodów decyzji bez udziału Wydz. Wojew. w sprawach zastrzeżonych kompetencji Wydz. Wojew.	40	W sprawie wojewódzkich organów kolegjalnych	46
Prowadzenie w urzędach gminnych ksiąg umów	40	W sprawie zasiłków dla prywatnych szkół religijnych	46
Podatek dochodowy od dodatku mieszkaniowego emerytów państw. i samorz.	40	Pożyczki z funduszu wyrównawczego	46
W sprawie ubezpieczenia od ognia i kradzieży mienia związków komunalnych w P. Z. U. W.	40	Karanie sołtysów z mocy art. 200 rosyjskiej ustawy włościańskiej	47
Ankieta o przedsiębiorstwach komunalnych	41	W sprawie kwalifikacji pracowników komunalnych	47
W sprawie ścisłego przestrzegania budżetów i unikania budżetów dodatk.	41	W sprawie odpraw dla członków Zarządów Miejskich	47
Projekt zwinięcia stanowiska kasjera w Wydziałach Powiatowych	41	Umieszczanie w budżetach zw. kom. kwot na spłatę rat i procentów od pożyczek w B. G. K.	47
Nowe przepisy o podatku ładunkowym	41	W sprawie interpretacji § 9 instrukcji kasowo - rachunkowej dla zw. kom.	47
Zwalczanie wścieklizny i podatek od psów	41	W sprawie terminów wpłaty podatku kom. od zaprotestowanych weksli	47
Koszty podwód dla nauczycieli religji	41	Pośredniczenie w najmie mieszkań	47
Kompetencje Wydz. Wojew. w sprawie zwolnienia ze stanowiska wójtów i sołtysów	41	Statystyka pracowników komunalnych	47
Organizacja Tymczasowego Zarządu Pow. w Małopolsce	41	Minister Spraw Wewnętrznych o wynikach pracy samorządu	48
W sprawie deputowanych powiatowych	41	Zjazd lekarzy w sprawie Kas Chorych	48
Wynagrodzenie członków Wyższej Komisji Dyscyplinarnej dla funkcjonar. samorz. i innych z siedzibą w Poznaniu	41	Zasady udzielania pożyczek ulgowych	48
Pożyczki z komunalnego funduszu pożyczkowego	41	Sprawa zużytkowania nawozów naturalnych	48
Rozgraniczenie obowiązków opiekuńczych związków komun.	42	Udział w radach miejskich członków wydziałów powiatowych	49
Termin wyborów do sejmików pow. na obszarze woj. Poznańskiego i Pomorskiego	42	W sprawie zarządzeń, dotyczących rozwiązywania rad miejskich i gminnych i składania z urzędu członków magistratów oraz wójtów	49
W sprawie poparcia przez związki kom. działalności stacyj ochrony roślin	42	Pożyczki z kom. funduszu pożyczkowego	49
Instrukcja dla położnych	42	Budżet Funduszu Bezrobocia na rok 1930	49
Obowiązek praktyki szpitalnej lekarzy	42	Obniżenie taryfy P. Z. U. W.	49
Kurs gazowniczy dla lekarzy państw. i samorząd.	42	Projekt ustawy o przedsiębiorstwach autobusowych	50
Jeszcze o rozwiązaniu Rady Miejskiej i złożeniu z urzędu członków Magistratu m. Płocka	42	Utworzenie Makowskiego Pow. Zw. Kom.	50
7. posiedzenie Rady Opieki Społecznej	43	Zmiany granic powiatów	50
Projekt rozp. Min. Pr. i Op. Sp. o sprawozdaniach z działalności i o rachunkowości instytucji opiekuńczych	43	Utrata mandatów przez członków wojewódzkich organów kolegjalnych	50
Projekt przedłużenia mocy obowiązującej ustawy o podatku wyrównawczym	43	Pozbawienie mandatu członka wydziału powiatowego	50
		Zaliczanie pracowników komunalnych do wyższej kategorii stanowisk	50
		Podatek od kapitałów i rent od wkładów na księżeczki oszczędnościowe	50
		Zapobieganie pożarom	50
		Projekt ustawy o sieci bibliotek publicznych	51/52
		Podatek wyrównawczy	51/52
		W sprawie nadsyłania przez komunalne kasy oszczędności sprawozdań miesięcznych, obejmujących daty o wkładach	51/52
		Pożyczki z Komunalnego Funduszu Pożyczkowego	51/52

Nr. Nr.

III. Z ŻYCIA SAMORZĄDU.

Do Nr. 40 włącznie, potem materiały tego działu umieszczano w rubryce „Sprawy bieżące“.

IV. Z ŻYCIA GMIN.

W każdym numerze za wyjątkiem Nr. Nr. 36/37, 51/52.

V. WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE

(Rubryka ta do Nr. 40 nosiła nazwę „Samorząd u obcych“).

Statut urzędników gminnych w Hiszpanji. — A. K.	3
Gminy włoskie pod rządem obecnym. — A. K.	4
Reforma ustroju państwa niemieckiego a miasta. — E. Jezierski	6
Drogi w Niemczech	9
Reforma finansów lokalnych we Francji. — A. K.	11
Fundusz gminny z grzywnie we Francji — A. K.	17
Komisja rozkładu podatków	18
Nowa ustawa o opiece społecznej w Turynji	19
Ruch na drogach narodowych — A. K.	20
Doroczne walne zebranie zrzeszenia miejskich urzędów informacyjnych i prasowych	25
Dziesięciolecie polityki m. Berlina w dziedzinie wolnych terenów	25
Konstytucja i administracja węgierska — Prof. J. Tomcsanyi	33
Budownictwo mieszkaniowe w Czechosłowacji	40
Instytut nauk urbanistycznych w Paryżu	41
Zmiany w ustroju samorządu w Prusach	43
Zapotrzebowanie finansowe na administrację publ. w Niemczech	43
Zagraniczne pożyczki w Niemczech	43
Polskość w prowincji Brandenburskiej	43
Prace powiatów na niemieckim Górnym Śląsku	45
Udział komun niemieckich w prowadzeniu przedsiębiorstw użyteczn. publ.	45
Drogi dla rowerzystów i pieszych w Nadrenji	45
Zadłużenie niemieckich związków komunalnych zagranicą	46
Wydzierżawienie przedsiębiorstw miejskich	46
Popieranie hodowli drobiu	46
Wybory komunalne na Śląsku Opolskim	49
Centrala sprzedaży drzewa	49
Fundusze na utrzymanie dokszałc. szkół roln. i ogrod. w Prusach	49
Udział w finansowaniu budowy nowych mieszkań przez publ. - prawn. instytucje kredytowe w Niemczech	49
O kontroli gospodarki zw. komun. w Prusach	49
O uregulowaniu opieki nad żebrakami w Prusach	49
Wiejskie szkoły dokszałcające w Prusach	51/52
Szkolnictwo w Powiecie Untertaunus w Prusach	51/52
Otwarcie wzorowej szkoły	51/52
Uniwersytet ludowy na niemieckim Górnym Śląsku	51/52

VI. Z BIURA ZJAZDÓW SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO.

V kurs Studium Administracji Komunalnej	1
II kurs dla sekretarzy wydziałów pow.	1
Składka dla Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego	1
Zebranie Zarządu	6
Zebranie Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego	6
II kurs dla sekretarzy wydziałów powiat.	6
Polityka stypendjalna samorządu	6
Zebranie Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego	11

Nr. Nr.

II kurs dla sekretarzy wydziałów powiat.	12
Zebranie Zarządu	15
Kurs dla rachmistrzów wydziałów pow.	15
Rejestracja bibliotek sejmikowych	17
Kurs dla inspektorów samorz. gmin.	25
Samorządowe audycje radjowe	25
Składka członkowska za r. 1929/30	25
Pamiętnik Zjazdu przedstawicieli sejmików pow. w roku 1928.	25
Zaliczanie łąk na Polesiu do drugiej kategorii podatkowej	42
Zebranie Zarządu Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego	44
Sprawa finansów gmin wiejskich w roku budż. 1930/1931	48
Zebranie Zarządu Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego	49

VII. ZE ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH.

Sprawozdanie z obrad Walnego Zgromadzenia Z. S. P.	19
Z działalności Z. S. P. Protokół obrad Walnego Zgromadzenia członków Z. S. P. Wybór prezydium Rady Nadzorczej i Zarządu Zrzeszenia. Bilans Z. S. P. na 31.XII.1928 r.	25
poza tem w Nr. Nr. 12, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 46	

VIII. OCENY I SPRAWOZDANIA.

Regulamin o oddawaniu robót i dostaw — R. G. W. Grabski: — Kultura wsi polskiej i nauczanie powszechne. — X.	3
L. Wł. Biegeleisen: Zagadnienia ekonomiki komunalnej	17
A. Neuman: — Materjalne i formalne prawo wodne po znowelizowaniu z wzorami postępowania — Dr. B. Gryca	29
Dr. K. Windakiewicz: Prawo o związkach międzykomunalnych	33
Przepisy o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju — I. B. Rocznik Statystyczny m. Łodzi	34
	50

IX. PORADY W SPRAWACH SAMORZĄDOWYCH I OGÓLNO - ADMINISTR.

W każdym numerze za wyjątkiem Nr. 36/37.

X. WIADOMOŚCI GOSPODARCZE.

W każdym numerze za wyjątkiem Nr. 36/37.

XI. PRZEGLĄD WYDAWNICTW.

Nr. Nr. 8, 9, 10, 13, 15, 23, 24, 25, 28, 38/39, 43, 45, 49, 51/52.

XII. KOMUNIKATY I NOTATKI RÓŻNE.

Nr. Nr. 1, 3, 7, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 21, 23, 25, 26/27, 38/39, 43, 48, 49.

Nr.

12

15

15

17

25

25

25

25

42

44

48

49

CH.

19

25

3

17

29

33

34

50

L.

45,

27,

Bilans surowy Państwowego Banku Rolnego

na dzień 1-szy stycznia 1930 r.

STAN CZYNNY

STAN BIERNY.

	Zł.		gr.			Zł.		gr.	
1. Kasa i sumy do dyspozycji	7.698.557	81			1. Kapitały własne	148.816.639	51		
2. Waluty zagraniczne	178.004	48			2. Fundusze zasiłkowe na cele naukowe i społeczne	420.857	54		
3. Papiery wartościowe własne	73.816.064	38			3. Amortyzacja	561.784	37		
4. Akcje i udziały	2.180.043	17			4. Lokaty terminowe skarbowe	50.000.000	—		
5. Skup kuponów i wylosowanych papierów wartościowych	410	80			5. Wkłady	26.828.709	75		
6. Papiery procentowe funduszu rezerwowego listów zastawnych i obligacyj meljorac.	7.654.587	33			6. Rachunki czekowe	39.907.779	58		
7. Banki „Nostro“	23.852.086	09			7. Redyskonto	29.442.623	65		
8. Weksle zdyskontowane	70.608.810	15			8. Banki „Nostro“ zagraniczne	42.298.751	02		
9. Weksle protestowane	823.640	17			9. Emisja listów zastawnych i obligacyj	260.606.820	—		
10. Pożyczki zabezpiecz. weksłami i innymi dokumentami	128.361.204	33			10. Wylosowane listy zastawne w obiegu.	1.514.320	—		
11. Pożyczki towarowe	44.803.261	98			11. Fundusz umorzenia listów zastawnych.	4.555	04		
12. Dostawcy towarów (zadatki).	5.168.997	08			12. Fundusz na zapłatę kuponów	9.563.640	08		
13. Dłużnicy za nabyte grunta	3.242.355	77			13. Kupony płatne w obiegu od listów zastawnych	33.533	—		
14. Różni dłużnicy	40.995.347	77			14. Raty przedterminowe pożyczek emisyjnych	51.306	73		
15. Towary	32.305	80			15. Wierzyciele z tytułu nabytych majątków.	2.627.885	75		
16. Należności w dochodzeniu sądowym .	3.135.922	55			16. Zadatki i wpłaty na nabyte grunty	467.109	13		
17. Wątpliwi dłużnicy.	366.452	88			17. Dostawcy towarów	490.791	41		
18. Pożyczki w Listach Zastawnych i obligacjach	260.606.820	—			18. Różni wierzyciele	48.990.799	74		
19. Należności wstępne z pożyczek emisyjnych	269.855	76			19. Sumy przechodnie	4.490.847	51		
20. Raty pożyczek emisyjnych	6.311.262	34			20. Przejściowe pozostałości kredytowe różnych rachunków	6.915.309	57		
21. Kupony od wylosowanych listów zastawnych i obligacyj meljor.	701	76			21. Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej	1.541.085	92		
22. Rezerwa zbożowa	27.449.888	15			22. Wpływy z tytułu pożyczek b. Banków Ziemskich Państw Zaborczych	15.798.044	72		
23. Majatki własne w parcelacji	20.244.972	23			23. Zobowiązania za przejęte wierzytelności b. Banków Ziemskich Państw Zaborczych	1.558.103	13		
24. Nieruchomości	5.387.951	20			24. Procenty i prowizje 1929 roku	21.741.068	43		
25. Ruchomości	2.556.054	09			25. Procenty i prowizje 1930 roku	2.465.414	32		
26. Sumy przechodnie	2.070.050	61			26. Sumy do dyspoz. Skarbu z fund. administrowanych	37.706.006	09		
27. Koszty handlowe 1929 roku	16.392.191	58			Suma bilansowa	754.843.785	99		
28. Koszty handlowe 1930 roku	635.985	73							
Suma bilansowa	754.843.785	99							
1. Fundusze administrowane	300.699.181	45			1. Fundusze administrowane (stan dotacyj skarb.)	300.699.181	45		
2. Inkaso	1.747.228	63			2. Różni za inkaso	1.747.228	63		
3. Dłużnicy z tytułu udzielonych gwarancji	9.512.049	40			3. Wierzyciele z tytułu udzielonych gwarancji	9.512.049	40		
4. Depozyty obce	63.081.382	71			4. Różni za depozyty obce.	63.081.382	71		
O g ó ł e m	1.129.883.628	18			O g ó ł e m	1.129.883.628	18		

Inżynierowie

Dawniej
A. Ponikowski i E. Ostrowski

Obecnie
STOŁĘCZNE TOWARZYSTWO BUDOWLANE I MELJORACYJNE Sp. Akc.

Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 7. Tel. 115-02 i 67-06.
DRENOWANIE. STAWY RYBNE. OSUSZANIE. SIŁY WODNE. DROGI.

KREDYT MELJORACYJNY.

WAPNO budowlane marmur., rolne mielone, hydrauliczne. Cement, Szamoty, Kręgi generatorowe. Płyty piekarskie. Cegła, papa. Cegła ogniotrwała. Lepnik „Duroxyl” izolac. asfaltowy do posadzki na zimno. Gips. Dachówka. Maty i trzcina. Karbolineum. Posadzki. Siatki. Wszelkie materiały budowlane z fabryk reprezent. lub ze składów własnych
ANTONI KRYSIŃSKI, Warszawa, Jerozol. 95. Tel. 5-97.

POLECA

Inż. **JAN PĘDZICH, Warszawa, Zielna 30.**
Tel. 108.70. — Konto P. K. O. 60.023.
Adres telegr. **MARPĘDZICH, WARSZAWA.**

Czytelnicy!
Przy zakupach i zamówieniach
powołujcie się na ogłoszenia,
umieszczone w „Samorządzie”.

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc. ZARZĄD i CENTRALNE
BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót telegr. Warszawa — Meljoracje.

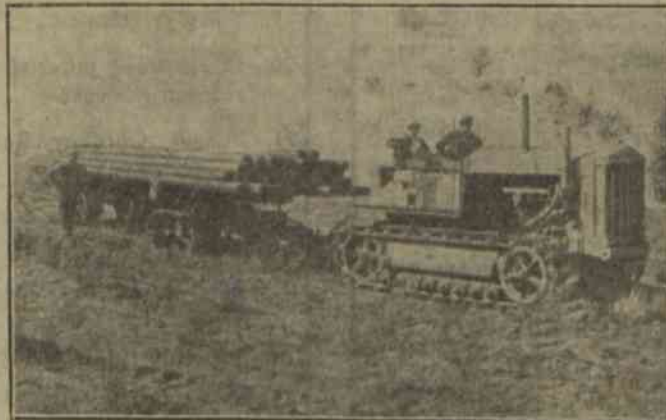
Oddziały: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczyca, Łuck, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B.

Institucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r., współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie), meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, bucowie wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.
522b.

TRAKTORY GĄSIENICOWE „CLETRAC”

Przyczepki i wywrotki traktorowe, kołowe i gąsienicowe do przewozu różnych materiałów

**GÓRNOŚLĄSKIE
TOWARZYSTWO
PRZEMYSŁOWE
„GETEPE”, Sp. Akc.**

Warszawa,
ul. Sewerynow 3
tel. 221-44, 247-54,
247-66.

KATALOGI, OFERTY, DEMONSTRACJE — NA ŻĄDANIE.